

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

DR. MIHA KOS
VSAKOGAR NAVDUŠI
ZA ZABAVNO
SPOZNAVANJE
ZNANSTVENIH
UGANK

Ljubljana

SREDA, 29. SEPTEMBRA. HUDO NEURJE IN ALARMANTNE RAZMERE. VEČER IN NOČ, KO SO GASILCI POMAGALI NAŠEMU MESTU. BOLNIŠNIČNA ŠOLA DELUJE ŽE 70 LET. ŠE ENKRAT SMO SE PREPRIČALI, DA JE KULTURA ZA MESTO NALOŽBA, IN NE STROŠEK. KDAJ STE BILI NAZADNJE V MOSTAH?

06 Zlati osli s Petkovškovega nabrežja

Mladi ilustratorji so se srečevali na risarskih džemih ob vrčkih piva ter ustvarjali zgodbe po navdihu Emmanuela Guiberta.

07 Šepetalec čevljem

Bojan Mavec je s svojim čevljarским servisom TACA eden zadnjih mojstrov tega poklica.

08 Optična prevara za večjo varnost

Nova šišenska zebra voznike pretenta, da se približujejo fizični oviri, zaradi česar upočasnijo vožnjo.

09 Čudežna pravljica klop

Le pritisk na gumb in nad klopjo se zasliši prijazen glas, ki pripoveduje zgodbo, shranjeno v nenavadni »zvočni havbki«.

10 Zaščitniki mesta

Večer in noč, ko so gasilci s trdno voljo in požrtvovalnostjo pomagali našemu mestu.

12 Kultura ni strošek, ampak investicija

Vsak evro, ki ga vložimo v kulturo, se večkrat povrne na različnih področjih mestnega gospodarstva.

15 34. grafični bienale Ljubljana: ISKRA DELTA

Tema letošnjega bienala je tehnološki razvoj in njegov neuresničen potencial.

16 Ljubljanska, slovenska in evropska boginja

Leta 2019 je Ljubljana postala bogatejša za kip pozabljenе Ekvorne, zaščitnice mesta, Barja in vode.

18 Ljubljančan

Dr. Miha Kos že 25 let vodi Hišo eksperimentov.

22 Bližamo se postajališču: Borc v Kašlju

Cesta španskih borcev je končna postaja odsluženega mestnega avtobusa številka 401, ki je dobil še eno priložnost.

25 Tukaj se ljudem oči svetijo

Sara Afzali se je pred tremi leti iz dežele ene najstarejših civilizacij na svetu preselila v Ljubljano.

26 Skupaj premagamo slabe dni

Bolnišnična šola otrokom pomaga dohajati učno snov in jih kratkočasiti med zdravljenjem.

28 Vsak lahko reši življenje!

Na Rdečem križu Ljubljana organizirajo številne brezplačne dogodke, s katerimi širijo znanje prve pomoči.

29 S petko do nasmeha

Dobrodelno društvo, ki že osem let skrbi za brezskrben nasmeh otrok, študentov in starejših.

30 Skupnost

Tri razmišljanja o družabnih dogodkih, ki povezujejo skupnost.

32 Festival za tretje življenjsko obdobje pozdravi vse generacije

Vprašanja, ki jih odpira dolgoživa družba, zadevajo vse – ne smemo dovoliti, da bi nas še naprej tlačili v generacijske predalčke.

36 Se vidimo v Mostah

Moste so iz nekdanje sive soseske zrasle v prijetno in živahno mestno četrt.

38 Dončić in Dragić: Igrišči tudi za bodoče košarkarske ase

Zvezdnika lige NBA si želita, da bi se otroci na prenovljenih igriščih družili in uresničevali svoje košarkarske sanje.

40 Zbrano in natančno

Vadbišče za lokostrelstvo v bližini Koseškega bajerja premore čedalje več zaljubljenecv v ta šport.

42 Kraljestvo črk v tiskarski delavnici

Delavnica, predana tiskarski tradiciji in prenosu znanja.

46 Delo Mestnega sveta

25. seja Mestnega sveta MOL

47 Torta Stolp

Posladkajte se po receptu slaščičarskih mojstrov Kaval Groupa.

Ljubljana

oktober 2021

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik

mag. Nenad Senić

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Slika na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

126.000 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

TANJA ŠPANIĆ

predsednica Združenja Europa Donna Slovenija

Rožnati oktober

Ze skoraj vsak pozna koga, ki je zbolel za rakom, skoraj zagotovo tudi kakšno žensko, ki ima izkušnjo z rakom dojk. Zgodilo se je tudi meni. Diagnoza rak dojk. Pri 26 letih. To ni običajna starost za to diagnozo, ampak me je kljub temu doletela. Hitro in agresivno zdravljenje zagotovo ni bilo lahko in 13 let po zdravljenju še vedno živim s posledicami. A vseeno je bilo na neki način vredno. Vsak nov dan je nova priložnost in darilo. Niso vsi dobili te možnosti.

Oktober je tradicionalno obarvan v rožnato barvo, ki oza-vešča o pomenu zgodnjega odkrivanja raka dojk, saj je ta dobro ozdravljiv, če ga odkrijemo dovolj zgodaj. Rožnate pentlje, rožnati plakati, rožnati avtobus Ljubljanskega potniškega pro-meta, rožnato osvetljen Mesarski most, rožnata oblačila in raz-lični izdelki ... Zdi se, kot da je res vse rožnato. Žal pa številke niso nič kaj rožnate. Po podatkih registra raka, ki jih imamo za leto 2018, je za rakom dojk tedaj zbolelo 1516 žensk in 11 moških. Umrlo je 473 žensk in pet moških. To pomeni, da so vsak dan za diagnozo raka dojk izvedele vsaj štiri ženske. Žal je tudi več kot ena na dan izgubila bitko s to boleznijo. In prav ste prebrali. Zbolijo lahko tudi moški in pri njih bolezen običajno odkrijejo še kasneje kot pri ženskah.

Tudi med epidemijo covid-19 rak ne počiva. Zato bodite pozorni na vse spremembe pri svojem zdravju in se pravočasno

odpravite k zdravniku, ki je morda v teh časih težje dostopen, ampak bodite vztrajni.

Ko pri 26 letih sediš v čakalnici Onkološkega inštituta, opaziš vse prestrašene poglede in tihe komentarje, ki se sprašujejo, zakaj tako mlada ženska sedi tam. Vedela sem, zakaj sem tam. Ker sem želela ozdraveti. Kemoterapija šestkrat, operacija številka 1, obsevanje 25-krat, operacija številka 2, operacija številka 3, operacija številka 4, pa še 10 let hormonske terapije. Zdravljenje je potekalo po načrtu in brez večjih odstopanj. Ob diagnozi si nisem predstavljala, da bo trajalo 10 let niti da bo rak dojk postal moj vsakdan. Brazgotine poskrbijo, da ne mine dan brez opomnika, zakaj sem še tu in zakaj je vredno živeti.

Mnoge najnovejše raziskave nam kažejo, da bi z zdravim življenjskim slogom in odzivanjem na preventivne presejalne programe lahko preprečili več kot polovico vseh rakov. Zato smo v Združenju Europa Donna Slovenija prepričani, da lahk-o s skupnimi prizadevanji trenutne številke močno izboljša-mo. Tudi s pomočjo rožnatega oktobra, ki bo letos v rožnato obarval Ljubljanski maraton, saj je telesna dejavnost ena od ključnih točk zdravega življenjskega sloga.

Drage Ljubljankice in Ljubljanci! Poskrbite za svoje zdravje z zdravim načinom življenja. Ko v nabiralnik dobi-te vabilo na presejalne programe DORO, ZORO in SVIT, pa se odzovite!

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, in v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (ljubljana.si/si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

STANEŽIČE

Izključna cena: 130.944 €

Zemljišči s parc. št. 1225/3 in parc. št. 1265/2 v skupni izmeri 744 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 398.800 €

Zemljišče s parc. št. 106/15 v izmeri 1994 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 139.000 €

Zemljišče s parc. št. 695 v izmeri 556 m²

Mestna občina Ljubljana

NAPOVED JAVNEGA RAZPISA ZA PODELITEV NAGRAD MARJANA ROŽANCA ZA PODROČJE ŠPORTA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA ZA LETO 2021

Prejemniki so lahko amaterski športni delavci, športniki, športni pedagogi, delavci v športu, športni novinarji in društva, za izjemen športni dosežek v preteklem letu ali za delo v daljšem obdobju.

Podeljene bodo največ štiri (4) nagrade.

Pobuda za podelitev nagrad dajo posamezniki in pravne osebe, ki imajo stalno prebivališče oziroma sedež v Mestni občini Ljubljana, kot tudi člani Komisije za pripravo predlogov za podelitev nagrad Marjana Rožanca.

Pobuda se pošlje na naslov Mestna občina Ljubljana, Mestna uprava, Oddelek za šport, Komisija za pripravo predlogov za podelitev nagrad Marjana Rožanca, Resljeva 18, SI-1000 Ljubljana, v zaprti kuverti s pripisom »za razpis MR-ne odpiraj« **do vključno 2. 11. 2021.**

Slovesna podelitev nagrad bo predvidoma konec novembra 2021. Glede na epidemiološko stanje in vladne ukrepe vas bomo o točnem terminu in načinu podelitve nagrad obvestili kasneje.

Razpisna dokumentacija bo od dneva te objave do izteka prijavnega roka dosegljiva na spletni strani MOL: ljubljana.si/si/mol/razpisi-razgrnitve-objave.

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se **naročite na odvzem**. Krvodajalske akcije bodo potekale 22. oktobra in vse petke v novembru na Zavodu RS za transfuzijsko medicino na Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani rks.si/si/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo, da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 01/620 72 90 ali nam pišete na kaplja@rdcikrizljubljan.si. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

IZJAVA RAVNATELJEV LJUBLJANSKIH OSNOVNIH ŠOL

V času razmer Covid-19 je celotna organizacija vzgojno-izobraževalnega dela izredno zahtevna, saj je poleg pedagoške stroke potrebno upoštevati tudi zdravstveno stroko ter odloke vlade in Priporočila NIJZ. Ravnatelji smo kot odgovorne osebe vzgojno-izobraževalnih zavodov odgovorni za zagotavljanje varnega in zdravega učnega in delovnega okolja. K uresničevanju temeljne pravice do zdravja vsakega posameznika pa nas ne zavezuje le pravna podlaga, temveč tudi etična.

Šole vrednote razvijamo vsakodnevno, vzgoja in izobraževanje potekata istočasno in prav naloga institucionalne vzgoje je spodbujati in ohranjati senzibilnost za temeljne vrednote, kot so spoštovanje življenja, humanost in skrb za sočloveka.

Ravnatelji ljubljanskih osnovnih šol verjamemo, da v vseh šolah zagotavljamo varno okolje za vse deležnike vzgojno-izobraževalnega procesa.

Ravnatelji razumemo,

- da je šola prostor, kjer se prilagajamo skupini in ne le posamezniku,
- da imamo pravila, ki jih spoštujemo in živimo,
- da imamo dolžnosti in pravice
- ter, da se ena pravica konča tam, kjer se prične pravica drugega,

in v tej luči razumemo tudi PCT pogoj. Neupoštevanje pogoja PCT namreč pomeni ogrožanje zdravja vseh, ki vstopamo v vrtce in šole.

Varovanje zdravja je ena od ključnih dobrin, na katero moramo biti še posebej pozorni. Egoizem v družbi nima več prostora, odstopiti ga mora etičnemu ravnanju vsakega posameznika. Vsak je dolžan poskrbeti ne le za svoje zdravje, temveč tudi za zdravje drugih. Kot zaposleni v vzgoji in izobraževanju se moramo zavedati, da s svojim zgledom vplivamo na oblikovanje miselnosti in stališč mladih ter s tem tudi celotne družbe.

Vodja je vedno zgled vsem. Z jasno vizijo, motivacijo, odločnim ravnanjem in spodbujanjem zaupanja lahko skupaj premikamo gore. Pri tem pa potrebujemo podporo vseh državljanov, saj imamo isti cilj otrokom zagotoviti, da ostanejo vrtci in šole odprti.

Ker zaupamo znanosti, vemo, da smo s cepivom pridobili možnost, da se epidemija ustavi.

Aktiv ravnateljcev ljubljanskih osnovnih šol (44 cepljenih od 47),
zanj Marjan Gorup, ravnatelj OŠ Prežihovega Voranca, mag. Mateja Urbančič Jelovšek, ravnateljica OŠ Majde Vrhovnik
in Barbara Kampjut, ravnateljica OŠ Franceta Bevka

PODPORA ŽUPANA

Ponosen sem na ravnateljice in ravnatelje ljubljanskih osnovnih šol, ki se zavedajo pomembnosti časa, v katerem živimo, in čutijo odgovornost do svojih sodelavk in sodelavcev ter učenk in učencev. S svojim lastnim zgledom so pokazali, da verjamejo znanosti in stroki ter s cepljenjem zaščitili sebe, svoje bližnje in okolico, v kateri živijo in delajo.

Tudi sam sem se cepil, solidarnost drug do drugega so prav tako pokazali sodelavke in sodelavci Mestne uprave MOL, na kar sem izjemno ponosen.

Precepljenost v Mestni upravi MOL je trenutno 84%, še naprej pa sledimo cilju, doseči 95% precepljenost sodelavk in sodelavcev velike mestne družine.

Verjamem, da bomo le tako lahko vrnil življenje nazaj v vsakdanje tirnice.

Zoran Janković,
župan Mestne občine Ljubljana

6. oktober 2021

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA.
Zate.

Zlati osli s Petkovškovega nabrežja

NINA KOŽAR

Nekaj petkov pred začetkom festivala stripa Tinta 2021 se je v barih na Petkovškovem nabrežju iskriло od domišljije in ustvarjalnosti. Mladi slovenski ilustratorji, zbrani pod imenom Zlati osli, so se srečevali na risarskih džemih ob vrčkah piva in ustvarjali zgodbe po navdihu Emmanuela Guiberta, gosta letošnjega festivala in avtorja fenomenalnih stripov, med katerimi izstopa serija o osličku Ariolu. Njihove stvaritve si do 24. oktobra ogledajte v Galeriji Kresija na Stritarjevi ulici 6, če pa bi se tudi sami radi pridružili Zlatim oslom, obiščite striparske delavnice na Vodnikovi domačiji (Vodnikova cesta 65). Program delavnic najdete na spletni strani tinta.si.

Šepetalec čevljem

NINA KOŽAR

Bojan Mavec je s svojim čevlarskim servisom TACA na Brodarjevem trgu 11 eden zadnjih mojstrov tega poklica. Zanj se je navdušil že kot vajenec med osnovnošolskimi počitnicami in mu posvetil vse življenje. Njegovo delavnico na Fužinah poznajo petične ljubljanske dame s svojimi dragocenimi salonarji, uspešni poslovneži, ki jim ne sme spodrsniti na borznem parketu, pa tudi večno mladi po srcu, ki jim trdno zašije najljubše allstarke. Poleg tega pa mu še poštar nosi pošiljke iz krajev, kjer so čevljarji že davno pobrali svoja šila in kopita. »Čevljev nikoli ne popravljam na silo in na hitro. Popravljam samo tisto, kar je smiselno in kar se da kakovostno narediti.«

Optična prevara za večjo varnost

BERNARDA RUSJAN

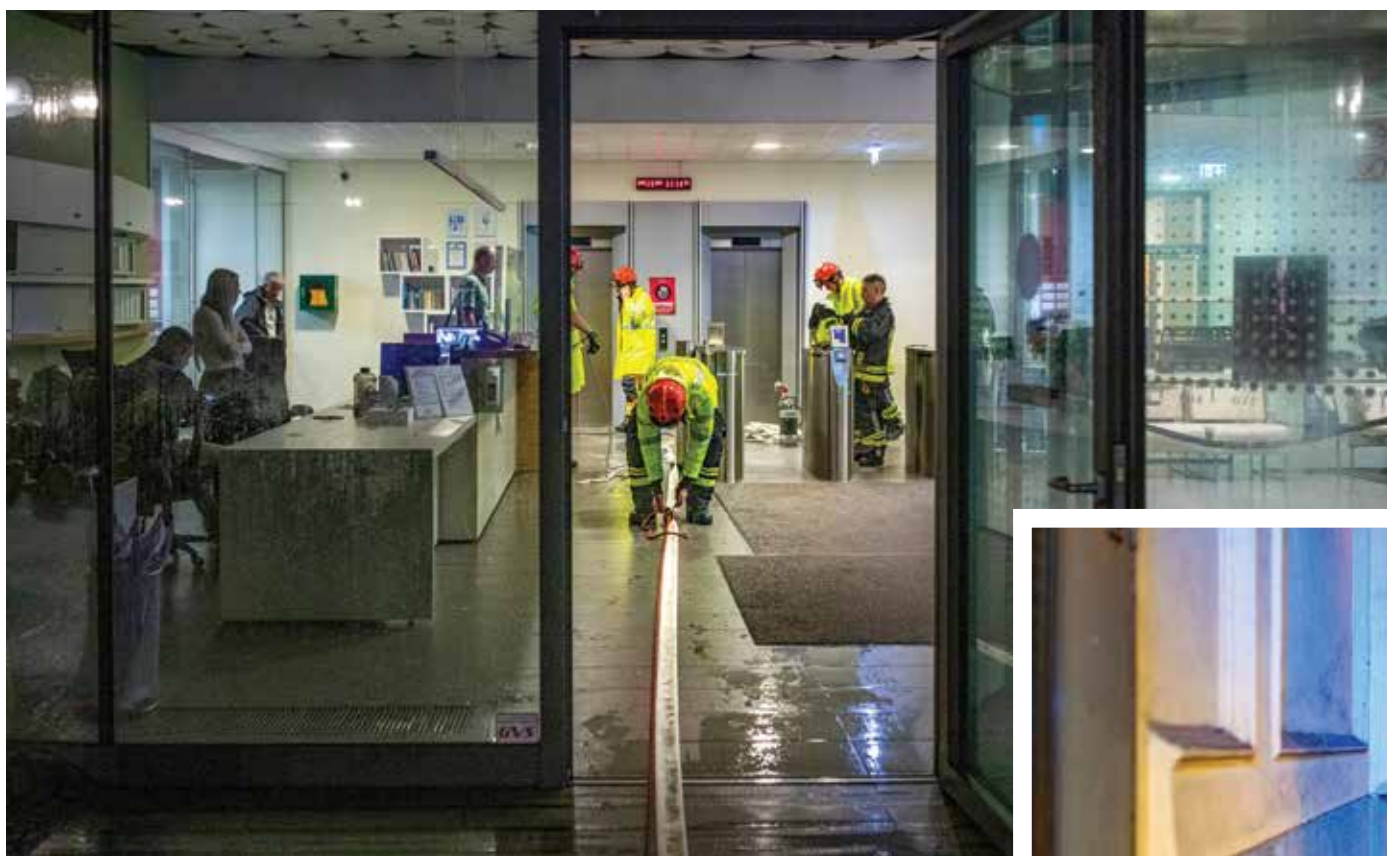
Zebre navadno živijo v afriški savani, nova šišenska zebra pa prihaja z daljne Islandije. Tam so prvi preizkusili iluzijo, ki voznike z barvito optično prevaro pretenta, da mislijo, da se približujejo fizični oviri, zaradi česar upočasnijo vožnjo. Ker se je trik izkazal za uspešnega, ga MOL v sodelovanju z zavodom Varna pot in zavarovalnico Generali preizkuša tudi na križišču Derčeve in Pavšičeve ulice. Nenavadni prehod za pešce bo pritegnil pozornost voznikov in povečal varnost šolarjev, ki tu prečkajo cesto. Varljivo 3D-zebro smo prvič lahko preizkusili ravno v evropskem tednu mobilnosti.

Čudežna pravljična klop

BERNARDA RUSJAN

Le pritisk na gumb in nad klopjo na vrtu Društva slovenskih pisateljev na Tomšičevi ulici 12 se zasliši prijazen glas, ki pripoveduje zgodbo, shranjeno v nenavadni »zvočni havbi«. Na Čudežni klopi lahko prisluhnete pravljam in zvočnim kolažem priznanih slovenskih avtorjev, ki so v sodelovanju s pesnico, pisateljico in pripovedovalko Anjo Štefan, Lutkovnim gledališčem Ljubljana in Prešernovim gledališčem iz Kranja nastali v produkciji Radia Slovenija. Ta čudovita naprava pa ne bo navdušila le zvedavih otrok, pod njo lahko posedimo tudi veliki odrasli ljudje in se za nekaj prijetnih trenutkov vrnemo v brezskrbno otroštvo.

Zaščitniki mesta

Sreda, 29. septembra, zvečer. Hudo neurje in alarmantne razmere. Silovito brizgajoča voda iz jaškov, zalite ceste, poplavljeni podvozi in kletni prostori, avtomobili in avtobusi sredi reke vode, evakuacija ljudi ... Večer, ki ga veliko Ljubljančanov še dolgo ne bo pozabilo. Večer in noč, ko so gasilci s trdno voljo in požrtvovalnostjo pomagali našemu mestu.

MARUŠA JAKŠE

Malo pred deveto uro zvečer je Gasilska brigada Ljubljana prejela prvi klic na pomoč. Kmalu zatem so ugotovili, da bo šlo za dogodek večjega obsega. Sledila je aktivacija več prostovoljnih gasilskih enot in enote za podporo vodenju, ki je pristojna za celotno koordinacijo. »Opravili smo več kot 400 intervencij. Poleg Gasilske brigade Ljubljana je sodelovalo kar 33 prostovoljnih gasilskih društev, ki so se hitro odzvala in pomagala meščanom. Seveda ni šlo brez

malenkostnih zamikov, saj niti številka 112 ni mogla sprejeti vseh klicev naenkrat. Kljub temu smo se odpravili na vsako lokacijo in ponudili ustrezno pomoč,« je povedal Robert Okorn, svetovalec za javno gasilsko službo.

Toliko intervencij v tako zelo kratkem času ne pomnijo, se pa postavlja vprašanje, ali so poplave tudi posledica zastarelih objektov z neurejenimi odtoki. »V tem primeru je šlo za res ekstremne padavine, ko komunalna infrastruktura ni mogla absorbirati tolikšne količine vode v tako zelo kratkem času. Tega

Preventivni ukrepi za boljše obvladovanje obilnejših padavin

- Redno čiščenje odtokov meteorne vode stavb, obcestnih odtokov, žlebov in cestnih rozet.
- Nakup protipoplavnih elementov za namestitve na dovoze v garaže in hiše.
- Vgraditev povratnih ventilov v stavbe.
- Dvig električne napeljave in njenih elementov na ustrezno višino.

ne bi mogla obvladovati nobena infrastruktura na svetu. Tudi v objektih, ki so imeli vgrajene črpalke za take situacije, te enostavno niso mogle dohajati velikega naliva vode. Tukaj je narava močnejša od človeka. Smo pa kljub temu dokazali, da je javna gasilska služba v Ljubljani odlično organizirana, vrhunsko opremljena – MOL je poleti gasilski brigadi predala novo floto vozil – in da smo ravno zaradi tega ob tem ekstremnem pojavu učinkovito opravili svoje delo,« ponosno poudarja Okorn.

Septembrsko večerno neurje v številkah

Ocena nastale škode na cestni infrastrukturi je **100.000** evrov.

V regijskem centru so v pičlih štirih urah prejeli več kot **2700** klicev.

Na področju kanalizacije je bilo **65** prošenj za intervencijo, večinoma gre za individualne hiše in stanovanjske bloke.

Škodo na objektih je prijavilo **11** šol in **8** vrtcev.

Pregledi so bili opravljeni v **14** javnih kulturnih zavodih mesta.

Kultura ni strošek, ampak investicija

Kulturna politika prestolnice v velikem loku prehiteva državno in uspeva na spoznanju, da je kultura investicija, in ne strošek. Po nekaterih študijah se v kulturi na mestni ravni vložena sredstva celo potrojijo. K vprašanju prostorske stiske nevladnikov pa bi morala odločnejše pristopiti odgovorna ministrstva.

ANDREJ PREDIN

urednik kulture pri časniku Delo

V zadnjem desetletju je bilo videti, da se na ravni državne politike kulture vsi bolj ali manj otepajo. Veljala je za tisti sektor, kjer vlada največja zmeda. Težave so in še molijo od vsepovsod kot oblačila iz prepolnega predala. Še vedno je nedorečena neposrečena ureditev statusa samozaposlenih v kulturi, ki nalaga urejanje socialnih transferjev Ministrstvu za kulturo, namesto da bi bili – po nareku zdravega razuma – v domeni Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, preostali denar pa bi se dejansko namenil za kulturne vsebine. Politikom nevšečna je neukrotljivost in upornost kulturnikov, ki zahtevajo veliko pozornosti, predvsem pa je Ministrstvo za kulturo od nekdaj razpolagalo s sorazmerno majhno finančno močjo. Torej veliko težav za malo cekinov. Povrh so morali ministri sedeti na dolgočasnih proslavah in trpeti, ko so se proti njim usmerjali obsojajoči prsti na vsakoletni podelitvi Prešernovih nagrad.

V luči tega seveda ne preseneča, da so si poprejšnje vlade podajale kulturni sektor kot

vroč krompir. Ministri so skozi svoj mandat ali polmandat bolj kot ne opravljali funkcije administratorjev, gasili požare svojih predhodnikov in gradili peščene gradove z urejanjem posameznih področij, na primer medijsko zakonodajo. Vsak novi minister je začel znova, praviloma po diktatu svoje politične opcije.

S prihodom aktualne vlade in garniture na Ministrstvo za kulturo se je prvič zares pokazalo, kako pomembno vlogo ima to ministrstvo in kako temeljna je kultura za ustroj države. Izkazalo se je, da gre za odlično orodje za ideološki boj, za nadzor vsebin in prirojanje zgodovinskih dejstev, za pokoritev medijev in seveda za brisanje razlike med ljubiteljskim in profesionalnim.

Vprašanja kulture so se v tem istem času veliko bolj spretno in odgovorno lotevali na mestni ravni, kjer že lep čas zagovarjajo stališče, da je kultura investicija, in ne strošek. S fosilnimi gorivi se poslavljajo tudi časi povečevanja gospodarstva, ki se je celo v pandemični retoriki predstavljalo kot osnova, ki omogoča delovanje vseh državnih sistemov in ki si le stežka odtrga košček za pogoltno kulturo. Resnica je seveda obratna, saj brez kulture gospodarski sistemi ne bi mogli obstajati. Kultura je tista, ki jih omogoča in tolerira. Če nam bo usoda mila, bi lahko z vzajemnostjo dosegli sinergijske učinke po diagonali, ne pa da jih dočakamo le tu in tam kot posledico naključij ali posebnih priložnosti.

Spoznanje, da ima investiranje v kulturo izrazit multiplikativen moment, seveda ni novo, čeprav se vsakič znova malce čudimo, ko nas na to spomnijo. Leta 2006 smo lahko v poročilu Kultura kot dejavnik družbenega razvoja, ki ga je financirala MOL, na veliko začudenje finančnikov in državnih uradnikov prebrali, da naj bi bil multiplikativen učinek

Mestni muzej v sodelovanju z Univerzo za tretje življenjsko obdobje organizira srečanja Včasih je bilo vse drugače, na katerih ob prijetnem druženju zbira spominsko gradivo in življenjske zgodbe meščanov.

MOL DAJE NEVLADNIM ORGANIZACIJAM IN POSAMEZNIKOM V BREZPLAČNO UPORABO 408 PROSTOROV V SKUPNI VELIKOSTI 33.000 KVADRATNIH METROV.

tudi do trikrat večji od vloženih sredstev. V raziskavi so upoštevali, da pri obisku kulturnih prireditvev gostje trošijo tudi za prevoze, prenočitve, obiskujejo gostinske obrate, kupujejo spominko in podobno.

Zanimivo je, da tudi drugod po svetu tovrstno spoznanje pade na plodna tla prej na mestni kot na državni ravni. Na Dunaju, ki sodi med kulturne prestolnice sveta, se tega še kako zavdajo. Mestni kulturni proračun so leta 2019 povečali kar za deset odstotkov, na 260 milijonov evrov, leta 2020 so ga dvignili na 279,4 milijona, letošnji pa je še višji in znaša 282 milijonov evrov. To je ustrezen odziv na pandemične čase. V Ljubljani se proračun za kulturo giblje okoli

29 milijonov evrov (letošnji je višji od lanskega, znaša 29,075 milijona in se bo po rebalansu najverjetneje še povečal). Ob tem velja dodati, da se na mestni ravni na področje kulture stekajo tudi sredstva iz Službe za razvojne projekte in investicije, kjer skrbijo za prostore, v katerih se realizira umetniško ustvarjanje. Letos ta znašajo več kot 22 milijonov evrov. Če primerjamo zneske na prebivalca, ugotovimo, da Dunaj na prebivalca za kulturo nameni približno 140 evrov, Ljubljana pa nekaj manj kot 100. To je zelo spodbudno razmerje, še posebej ob zavesti, koliko bolj razvita je Avstrija od Slovenije.

Če se zadržimo pri infrastrukturi, velja omeniti, da je v Ljubljani na tem področju v zadnjih letih sila živahno. Nedavno so bile prenovljene Cukrarna, Plečnikova hiša in Švicarija, obeta se Center Rog, sredstva so bila namenjena za Vodnikovo domačijo, Vilo Zlatico, obnovo gradu Tivoli, kjer deluje MGLC, ki trenutno gosti enega najstarejših grafičnih bienalov na svetu, obnovljen je bil Šentjakobski oder, Križanke bodo končno spet pod streho, v dveh letih pa naj bi zaživel miniplex, mestni kino v podhodu Ajdovščina.

Seveda pa se tudi mesto sooča s številnimi izzivi. Trenutno je najbolj pereče vprašanje prostorske stiske nevladnih organizacij (NVO), ki vleče rep še iz časov pred epidemijo. Nevladniki so izgubili prostore na Kersnikovi ulici, v Tobačni tovarni, na Parmovi ulici, najbolj odmevno je bilo rušenje starega Roga, kjer je v dotrajanih in nevarnih prostorih delovala vrsta

Zavod Bunker je s svojo gledališko in plesno produkcijo, izobraževalnimi programi in festivali, med katerimi izstopajo Mladi levi, nepogrešljiv ustvarjalni pogon, ki Ljubljano postavlja v samo središče evropskega kulturnega dogajanja.

Ljubljana bere

MOL že od leta 2008 s projektom Ljubljana bere spodbuja razvijanje bralne kulture, večja dostopnost knjig, promovira kakovostno knjižno produkcijo ter zlasti pri otrocih in mladini utrjuje zavest o knjigi kot trajni življenjski vrednoti. Z 18 vrhunskimi slikanicami slovenskih avtorjev so v okviru projekta v tem času obdarili že več kot 110.000 otrok. Triletniki knjige prejmejo ob sistematskem zdravstvenem pregledu, prvošolci ob vstopu v osnovno šolo, četrtošolci pa prejmejo eno od knjig, ki so uvrščene na seznam za bralno značko. Triletnikom slikanice berejo starši, starejši bratje in sestre ter stari starši, s čimer spodbujajo družinsko branje, prvošolce pa knjižno darilo pospremi na pot samostojnega branja, ustvarjanja in raziskovanja.

NI ŠE KONEC.

OBRNITE STRAN!

Mestna knjižnica Ljubljana je s 35 knjižnicami in 47 postajališči bibliobusa največja splošna knjižnica v Sloveniji. V novi stavbi Knjižnice Polje je obiskovalcem na voljo več kot 50.000 enot knjižnega in neknjižnega gradiva, ki vsebuje veliko znanja, pustolovščin in odgovorov na najrazličnejša vprašanja.

Po drugi strani pa se frustracije praviloma nemočnih nevladnikov prepogosto izrabljajo za doseganje parcialnih interesov razžaljenih posameznikov, ki so prepričani, da jim pripada več. Gre za izziv, ki ni omejen zgolj na Ljubljano, temveč je globalen pojav, ki temelji v sami naravi človeka in ga v celoti ne obvladujejo niti najbolj napredne družbe.

Ljubljana je, kot na številnih področjih, tudi na polju kulture središče Slovenije. Vanjo se tekajo številni ustvarjalci, saj najdejo tukaj tako najboljše pogoje za delo kot tudi največji odziv. Prostora je dovolj za majhne projekte in hkrati za elitne dogodke. Edina stvar, ki jo zares pogrešam, so veliki koncerti na prostem.

Na ravni mesta se trenutno nahajamo v izvajanju četrte štiriletna kulturne strategije (v njej so zajeti cilji do leta 2023), ki jo uresničuje Oddelek za kulturo. Cilje strategije bi lahko strnili v dostopnost kulture vsem občanom ter na uravnoteženost med infrastrukturo in programi. »Naša vizija je, da Ljubljana postane globalno prepoznavno mesto, ki bo zgled drugim mestom glede vključnosti kulture v vse segmente življenja prebivalcev. Mestom po vsem svetu želimo pokazati, da Ljubljano zaznamuje kultura kot del vsakdanjega življenja njenih prebivalcev, kar se kaže v njihovem odnosu tako do kulturne dediščine kot do naravnega in urbanega okolja,« je povedala mag. Mateja Demšič, vodja Oddelka za kulturo MOL. »Čez dve leti bo dokončana prenova novega centra ustvarjalnosti Rog. Predvidoma do konca leta 2023 bomo v podhodu Ajdovščina zgradili tudi minipleks mestnega kina. To so nekateri izmed večjih projektov, s katerimi ustvarjamo nove javne prostore za umetniške in kulturne dejavnosti. Sodobna kulturna infrastruktura seveda ni cilj sam po sebi, temveč je zgolj pogoj za kakovostne umetniške in kulturne programe. Programi so namenjeni ljudem, tako prebivalcem kot obiskovalcem našega mesta. Še posebej v teh kriznih časih sta umetnost in kultura pomembni za ohranitev upanja na boljšo prihodnost.«

Lutkovno gledališče Ljubljana gledalce v uprizoritvi priljubljene zgodbe Čarovnik iz Oza popelje od dvomov in strahu pred neznanim do doma, ki ga vsak posameznik nosi v sebi.

LJUBLJANA JE, KOT NA ŠTEVILNIH PODROČJIH, TUDI NA POLJU KULTURE SREDIŠČE SLOVENIJE.

ustvarjalcev. Nevladne organizacije zaradi svoje neprofitne narave praviloma niso sposobne kupiti lastnih prostorov, skladišč ali plačevati komercialnih najemnin. Večinoma delujejo projektno in so odvisne od razpisov. Eden od izvorov njihove prostorske stiske, ki je težava celotne države in ne zgolj prestolnice, je dejstvo, da kar 44 odstotkov prostorov, v katerih delujejo, zagotavljajo občine, država pa le okoli 22 odstotkov.

MOL daje nevladnim organizacijam in posameznikom v brezplačno uporabo 408 prostorov v skupni velikosti 33.000 kvadratnih metrov, medtem ko država ne premore dolgoročne strategije in pušča težavo v veliki meri na plečih občin. Z izganjanjem nevladnikov z Metelkove 6 problem le še zaostruje. Nezaдовoljstvo zaradi izgube prostorov nekaterih nevladnikov je grenilo tudi odprtje Cukrarne, ko so mestnim oblastem očitali, da onemogočajo obstoj samonikle in neodvisne umetnosti. Ustrezni prostori so seveda eden temeljnih pogojev za delovanje in ustvarjanje. Treba se je zavedati, da so neodvisni ustvarjalci pomemben del mestnega kulturnega tkiva, to je, podobno kot v naravnih sistemih, bolj odporno in uspešno, če je raznoliko. Vsako mesto potrebuje svojo »črno luknjo«, ker se tam, podobno kot v slepiču, ohranjajo vsebine, ki odlikujejo celoten mestni ekosistem. Najslabša so sterilna okolja, v katerih deluje le nekaj posameznikov.

34. grafični bienale Ljubljana: ISKRA DELTA

SEDEŽ

MGLC Švicarija,
Pod turnom 4,
park Tivoli

razstava, vodeni ogledi,
delavnice, projekcije,
pogovori, konference

SEDEŽ

Grad Tivoli,
Pod turnom 3,
park Tivoli

razstava, vodeni ogledi,
delavnice, pogovori,
predstavitve projektov

PODHOD

Podhod Ajdovščina
razstava, vodeni ogledi

STOLPNICA

Galerija TR3,
Trg republike 3

razstava, vodeni ogledi,
pogovori, predstavitve
projektov

RAZSTAVA HAMJE AHMADA,
MIGRACIJA 33. GRAFIČNEGA
BIENALA LJUBLJANA

Galerija ZVKDS,
Trg francoske revolucije 3

razstava, brunch s pogovorom

Ljubljanski grafični bienale se že od svoje ustanovitve leta 1955 skozi domišljijo in ustvarjalnost kritično odziva na aktualne družbene in politične razmere. Letošnja osrednja tema, ki je komentar na tehnološki razvoj in njegov neuresničeni potencial, nosi naslov Iskra Delta po slovenskem podjetju, ki je bilo eden največjih proizvajalcev računalnikov v nekdanji Jugoslaviji in zgodba o uspehu s prehitrim koncem. V času socialnih in ekonomskih nemirov ter pandemije, ki nas je za nekaj mesecev prikovala ob zaslone, se je Iskra Delta vrnila iz prihodnosti, da bi spodbudila iskro razmisleka o drugačni prihodnosti.

Na bienalu letos sodeluje več kot 50 umetnikov, lokacije pa se iz Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Tivoliju širijo na več dodatnih prizorišč v mestu. Program festivala lahko spremljate na spletni strani 34.bienale.si.

Arheologi doslej še niso našli jasnih dokazov, da bi Ekvorna bila že koljiščarska boginja. Z gotovostjo pa se sklepa, da so jo staroselci častili že v času pred rimsko zasedbo naših krajev. O tem pričajo dokazovanja, da Ekvorna izvirno ni sodila v rimski panteon bogov, temveč so jo Rimljani za svojo boginjo privzeli od izvornih prebivalcev Ljubljanske kotline in jo častili z enako verno kot oni.

Ljubljanska, slovenska in evropska boginja

DUŠAN ENOVA

Leta 2019 je Ljubljana na Gallusovem nabrežju dobila kip pozabljen boginje Ekvorme, zaščitnice mesta, Barja in vode, delo kiparja Franciška Smerduja. Ime Ekvorna povezujemo z ravno površino gladine vode, denimo jezera ali morja, kar simbolizira enakost, enakovrednost, spoštovanje različnosti, pravično sodelovanje, sožitje in solidarnost. Ko sem si pazljivo ogledoval njeno telo, sem opazil nekaj izredno zanimivega. Simboliko neskončne ljubezni. Če pozorno pogledate preplet njenih rok z girlando in si to skušate predstavljati povezano v osmico, ki je simbol neskončnosti, veste, o čem govorim.

Mesece in mesece sem odkrival, kakšno simbolno povezavo ima ta čudovita boginja s Slovenijo in vso Evropo.

Njen kip stoji v Ljubljani, zato našo domovino predstavlja kot »popek« Evrope, simbol združevanja raznolikih kultur. Smo namreč edina država v Evropi, na mejah katere se srečujejo štiri kulture: slovanska, germanska, romanska in finsko-ogrsko kultura Madžarov, hkrati pa smo z vsem svetom povezani prek morskih poti. Ker je Ekvorna postavljena ob Ljubljani, ki je povezana s celotnim porečjem Slovenije, je simbolno združena z vso državo. Tako je prek vode povezana tudi z vsemi morji, ki obkrožajo Evropo, zato ji lahko rečemo kar globalna boginja Evrope. Ni čudno, da so jo pri nas opevali številni umetniki. Dobila je svojo slikanico Ekvorno – koliščarsko pravljico, leta 2019 pa celo svoj roman z naslovom Ekvorna in Ivana. Tudi

slikarka Ivana Kobilca jo je upodobila na sliki Slovenija se klanja Ljubljani, kjer gospodična na prestolu pravzaprav predstavlja boginjo Ekvorno, ki simbolizira združeno Slovenijo.

Njen simbol večne ljubezni, ki sem ga omenil na začetku, nakazuje, da bi vsak človek moral najprej najti pristojo ljubezen v sebi in do sebe ter jo nato deliti z drugimi. Kar je temeljni pogoj za enakopravno in pravično sobivanje ljudi in zaščito narave. To je duhovni cilj človeškega razvoja, poslanstvo mladih rodov. Lahko bi rekel tudi, da boginja predstavlja duhovno identiteto Evrope, ki se počasi prebujajo iz svojih »tisočletnih sanj«. Je psihološki arhetip, pomemben del kolektivnega nezavednega človeštva.

POGOVOR

LJUBLJANAČN

Dr. Miha Kos se je namesto za akademsko kariero v fiziki odločil za popularizacijo in komuniciranje znanosti. Že 25 let z žarom vodi Hišo eksperimentov, ki je edinstvena v širšem prostoru, ne le v Ljubljani. Tam, na Trubarjevi cesti 39, se namreč nikoli ne nehajo spraševati, kako težke znanstvene pojme na preprost in zabaven način predstaviti vsem, v katerih že tli iskrice radovednosti, in tistim, ki bi si jo želeli (spet) prižgati. V skromnih kletnih delavnicah Hiše nastajajo povsem izvirni eksperimenti. Ko so dovršeni, jih postavijo na ogled in preizkus.

ANJA LESKOVAR

Po sprehodu po Hiši opažam, da ste med sabo zelo sproščeni. Tudi vaši dogodki, Znanstival denimo, so takšni. Je prav, da so znanost oziroma njeni komunikatorji sproščeni? Zaposleni se trudimo biti družina. Je pa, ko je govor o znanosti, lahko sproščen tisti, ki uživa v delu, ki ima sredstva, da ga lahko opravlja, ter je hkrati poln znanja, ki ga zna povezovati. Le tako lahko improviziraš, le tako nastanejo nova odkritja. A pravzaprav smo znanstveniki vsi. Pri kuhanju, denimo, nekaj časa kuhamo z recepti, nato začnemo poskušati. Postavimo hipotezo, da bi na primer bilo dobro dodati sojino omako, poskusimo, preverimo rezultat, ugotovimo, ali stvar deluje, in postavimo model – nov recept. To je raziskovalno delo! Če model ni ok, je potrebna nadgradnja. Znanost ni nekaj, v kar verjameš. Znanost se mora nenehno dokazovati.

Brez nas ni znanosti in brez znanosti ni nas. Kako pomembna se vam zdi ta misel?

Izredno. Nimamo groznih čekanov ali krempļjev, imamo pa strašne možgane, izjemno orodje! To omogoča radovednost, raziskovanje in rabo znanja. To je lahko močnejše od krempļjev in zob. Smo pa trenutno v mračnem veku za znanost. Informacij je preveč, proizvajajo in širijo jih lahko tudi tisti, ki z znanostjo nimajo povezave. Iz množice informacij razbrati pravo je postalo zelo težko.

Bi moralo prav zato vsako večje mesto imeti prostor, kjer se komunicira znanost?

Absolutno. Ko je Hiša eksperimentov začela delovati, v Vzhodni Evropi, v Avstriji in Nemčiji ni bilo centra znanosti. Bili so le v Španiji, na Nizozemskem in v Skandinaviji. Stali smo ob boku državam, ki znajo svoje znanje odlično predajati. Hiša eksperimentov je bila nato dolga leta edino žarišče v tem delu Evrope. Demonstratorji in ustvarjalci iz drugih iniciativ, ki so želele ustanoviti centre znanosti, so se prihajali šolat k nam. Tudi v Sloveniji so sčasoma začeli nastajati manjši centri znanosti. Je pa res, da je Hiša izrazito znanstvenoraziskovalna ustanova. Razvijamo nove metode in prijeme, eksperimente, znanstvene dogodivščine in mobilne instrumente. Ustanovili smo mednarodno šolo, kamor prihajajo iz drugih centrov usvajati našo filozofijo. Inovativne centre, kot je Hiša eksperimentov, vidim kot »kakovostno restavracijo« znanosti za vso državo. Ta se bistveno razlikuje od »obratov hitre hrane«, ki ponujajo instantno znanost.

Tudi zaradi tega v krogu znanstvenih centrov kotirate izjemno visoko. Opisujejo vas kot enega najmanjših, a tudi najbolj dinamičnih, inovativnih in vplivnih.

Ponosno lahko rečem, da smo res takšni.

Komuniciranje znanosti je dolgoročen in odgovoren projekt, kajne?

Da, zelo. Znanost ni lunapark, to ni Disneyland. Če hočesh uživati znanost, moraš veliko vložiti. Veliko plezanja po hribu

znanja in izobraževanja je potrebnega, da prideš do višje police in vidiš širše. Ko si tam, pa vidiš tudi, da obstajajo še višji hribi, ki jih lahko osvojiš. Najlepši je občutek, ko spoznaš, da lahko plezaš in napreduješ vse življenje, da se ti ni treba ustaviti. Pravi cilj je plezanje in vedno boljši razgled. Ne, znanost ni zabavna, je pa lahko zabavno učenje!

In prav na področju zabavnega učenja se da še veliko storiti.

Večkrat me vprašajo, zakaj pogosto govorimo o tem, kako otroci pridejo v šolo radovedni, iz nje pa naveličani. Ključen trenutek se zgodi, ko otrok v šoli prvič pokaže svojo radovednost. Nekaj ga zanima in vpraša. Če bo učitelj rekel: »Nimam časa, to bi že moral vedeti, ne moti ure!«, otrok, ki se je izpostavil, in vsi drugi tega ne bodo več storili. To je zamujena priložnost! Če učitelj reče: »No, pa pustimo zgradbo členonožcev na strani in raje debatirajmo. Ima kdo kakšno misel o vprašanju?«, pa bo sporočil, da je radovednost dobrodošla in nagrajena. S tem bo spodbudil tudi druge otroke v razredu. V takem trenutku je treba pozabiti na učni načrt in dnevne učne načrte. Tak trenutek je treba izkoristiti! Šola bi morala otroke učiti predvsem kakovostno razpravljati in argumentirati. Le tako ne bomo imeli težav s kritičnim mišljenjem in nezaupanjem v znanost. Natanko tako delamo naše znanstvene dogodivščine – jajčkologijo, plinologijo, svetlobologijo ... Vsaka ima svoj scenarij, a dober komunikator ga bo izpeljal tako, da bo med začetkom in koncem prostor za debato, ideje in radovednost.

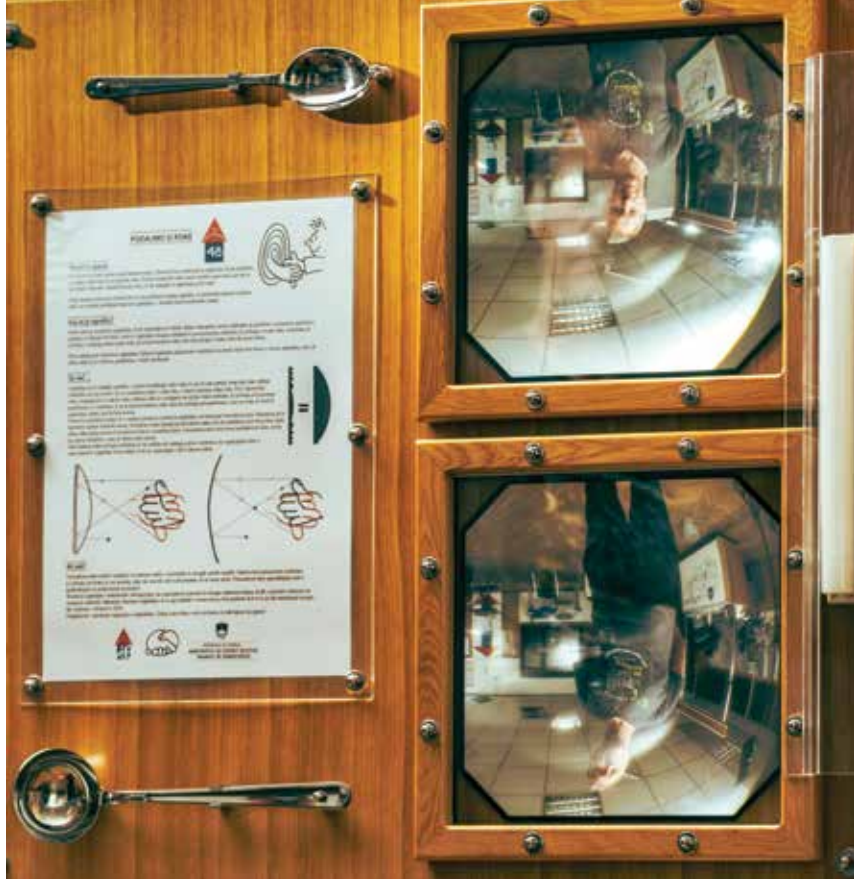
Je izkoristiti iskro radovednosti, tudi pri odraslih, poslanstvo Hiše eksperimentov?

Ja, naše aktivnosti so namenjene tudi odraslim. Kruh je sicer najlažje speči, ko imaš gnetljivo testo – otroke. A zelo pomembno se mi zdi komunicirati z odraslimi in učitelji. Otroci ne potrebujejo odraslih, ki učijo, ampak odrasle, ki navdušujejo! Saj poznate pregovor: Kar se Janezek nauči, to Janezek zna. Torej, Janezek SE nauči sam, ne nauči ga kdo drug. Tako bi moralo biti: naučiš se sam, ko je ogenj navdušenja zaneten.

Kako pa lahko starši zanetimo ta ogenj?

Radovednost imamo vsi v sebi, le »žgečkati« jo je treba. Učenje se ne konča, ko zaključiš šolo. Tudi učenje starševstva se z rojstvom otroka šele začne. In starši smo prvi navduševalci. Kaj je bistveno pri komunikaciji z otroki? Znati morate reči »ne vem«. Tako pokažete, da ne veste vsega in da je na svetu še prostor za odkrivanje, da je prostor tudi za otroka, ki je lahko del odkritij v prihodnosti. Otrokom čim več odgovarjajte z vprašanji, in ne z odgovori. Kaj pa ti misliš? Kako bi ti to rešil? S tem spodbudite razmišljanje. Ko otrok do odgovora pride sam, bo to znanje usvojil. Otroku pa dajte tudi čas. Seveda mu je treba postaviti meje in z njim govoriti o rečeh, ki mu niso ljube. A otrok ne razume, če mu rečete, da nečesa ne sme, ker ste vi tako rekli. Raje mu pustite čas, v katerem bo lahko razmislil. S tem opolnomočite otroka, da mu ni treba vse tisti trenutek. Tak pristop dela čudeže. Morda

»ZNANOST NI NEKAJ, V KAR VERJAMEŠ. ZNANOST SE MORA NENEHNO DOKAZOVATI.«

»NA VELIKO PODROČJIH SMO BILI IN SMO ŠE PIONIRJI. LJUBLJANA IMA RAZLOG, DA BI SE LAHKO S HIŠO EKSPERIMENTOV ŠE BOLJ HVALILA.«

**»OTROCI NE POTREBUJEJO
ODRASLIH, KI UČIJO, AMPAK
ODRASLE, KI NAVDUŠUJEJO!
SAJ POZNATE PREGOVOR: KAR
SE JANEZEK NAUČI, TO JANEZ
ZNA. TOREJ, JANEZEK SE NAUČI
SAM, NE NAUČI GA KDO DRUG.«**

najpomembneje pa je, da ustvarite varno okolje za delanje napak, v katerem nobeno vprašanje ali odgovor ni neumno, nesmiselno. Če kaznujete napake, kaznujete učenje. Napake je treba nagradjevati, saj so v resnici korak naprej, in ne nazaj!

Kdo pa je v vas vzbudil radovednost? Je bil to vaš oče Božo Kos, duhovit, igriv in izredno razgledan umetnik, s katerim ste sodelovali tudi pri Hiši eksperimentov?

Z obema staršema sem imel zelo pristen stik. Boljših staršev si ne morem zamišljati, to je velika sreča. Oče je bil genij, zares. Bil je izreden humorist, večen optimist, znal je izvrstno opazovati ljudi. Hkrati pa je bil izreden komunikator znanosti, študiral je fiziko in naravoslovje mu je bilo ljubo. Mama pa je bila zelo čustvena in vzela si je čas. To prakso sem prenesel tudi v svoj odnos s sinovi. Trudil sem se, denimo, da nikoli nisem prekinil njihove igre. Ta je namreč bila enako pomembna kot moja služba.

In vse, kar ste našteli, delate vi z otroki na vaših dogodkih in na Znanstivalu. Je Ljubljana z mostovi, uličicami in trgi idealna za izpeljavo znanstvenega festivala?

Ljubljana je vsekakor pomemben del kulise Znanstivala. Je pa Znanstival edinstven v tem, da ga izvajamo tudi

na mostovih. Celo nov most smo naredili, ko smo čez Ljubljano napeljali žico za prečkanje s kolesom. To smo naredili prvi na svetu! Na veliko področjih smo bili in smo še pionirji. Ljubljana ima razlog, da bi se lahko s Hišo eksperimentov še bolj hvalila.

Kakšna pa bi bila Ljubljana brez Znanstivala, Hiše eksperimentov, zabavnih tabel na avtobusih LPP?

Ne vem, vi mi povejte. *(se nasmeji)*

Vsaj malce osiromašena?

No, ja ... Življenje je serija križišč, na katerih se odločaš. Ko izbereš eno smer, druga smer izgine. Nemogoče je vedeti, kaj bi bilo, če bi jo izbral. Zato je tudi nemogoče odgovoriti na to vprašanje. Vem le, da sem zadovoljen s smerjo, ki sem jo izbral. Moj in naš cilj je bil, je in bo s Hišo eksperimentov vzdrževati raven kakovostne vsebine za čudenje nad znanostjo. S tem pa ostaja živa tudi naša zdaj že 25 let stara vizija: vzpostavljanje zdrave demokracije s kritično razmišljujočimi posamezniki, ki delujejo aktivno in angažirano.

Hiša eksperimentov je neprofitna organizacija, ki svoje znanje in ideje deli z vsemi. Številne ideje za znanstvene aktivnosti z otroki tako najdete na spletni strani **he.si**. Pripravljajo pa tudi številne delavnice in druge dogodke. Z obiskom, nakupom vstopnice in zabavnih publikacij, z nakazilom dela dohodnine društvu DRZNI ali sporočilom HISA5 na 1919 Hiši pomagajte, da ostaja svetilnik komuniciranja znanosti v Sloveniji.

Bližamo se postajališču:

C

JULIJA MILIĆ

esta španskih borcev v Kašlju je končna postaja odsluženega mestnega avtobusa številka 401, ki je po zaslugi Mladih zmajev dobil še eno priložnost. Na obrobju mesta, obdan z zelenjem, stoji ponosno kot pravi borec.

Že na prvi pogled je jasno, da vijoličasti avtobus ni navaden avtobus. Okna krasijo številne fotografije njegovih obiskovalcev in soustvarjalcev. S strehe avtobusa se razteza vijoličasta tenda, ki na dvorišču ustvarja prijeten kotiček za druženje. Zadaž pa se dvigajo stopnice, ki vodijo na teraso. To je trola, ki se je prerodila v prostor za ustvarjanje, druženje in povezovanje skupnosti.

Avtobus je po dolgih letih naporne mestne vožnje prišel v roke Mladih zmajev, ki so mu s prenovo vdihnili novo življenje. Predelali so

ga v skupnostni center, osrednjo točko novega javnega prostora v Kašlju. Kako pa se je vse skupaj začelo? »V svojih programih, kot je Mestni inkubator, in v naših stikih z mladimi in z drugimi podobnimi organizacijami ugotavljamo, da v Ljubljani primanjkuje prostora za ustvarjanje, produkcijo in izvajanje drugih dejavnosti,« pravi Ksenja Perko, vodja projekta Ustvarjalni busi in direktorica zavoda Mladi zmaji, ki odraščajočim in njihovim družinam zagotavlja podporo in možnost razvoja na poti do samostojnosti. V strategiji MOL za mlade 2016–2026 so kot sive cone opredeljeni deli mestne občine, kjer mladini niso na voljo ne infrastruktura ne programi za kakovostno preživljanje prostega časa. Zato so se Mladi zmaji odločili, da z inovativnimi rešitvami na teh območjih poskrbijo

Borc v Kašlju

za prostor in vsebine, primerne mladim in tudi vsem drugim, ki iščejo svoj prostor pod soncem.

Perkova še pravi, da naj bi v LPP v prihodnjih treh letih »upokojili« kar 50 mestnih avtobusov. Tako so tudi prišli na idejo, kako tem odpisanim avtobusom podaljšati življenje. S projektom Ustvarjalni busi rešujejo problem pomanjkanja prostorov v mestu. To je težava za mlade, pa tudi druge ranljive ciljne skupine. »Iz avtobusov, ki postanejo smet, razvijamo nove prostore za skupnostne projekte, s katerimi generiramo utrip posameznih sosesk v mestu,« z navdušenjem pripoveduje vodja projekta.

Avtobus Borc je že drugi mestni avtobus, ki so mu Mladi zmaji nadeli novo podobo in mu dali novo vsebino. Prvega so preuredili leta 2019 in ga poimenovali Ljuba in Drago. Kot

mobilni mladinski center se vozi po Ljubljani ter skozi umetnost in kulturo povezuje sosesde in soseske. Ta uspešna prenova je dala idejo za drugi avtobus, ki so ga prenovili s pomočjo Zavoda Rompom in prostovoljcev. Ksenja Perko upa, da so s tem tudi druge organizacije spodbudili k takšnim podvigom, sami pa si v prihodnosti v svoji zbirki obetajo še kakšen odpisan avtobus.

Običajno odsluženi avtobusi končajo kot kup železa, usoda avtobusa številka 401 pa je bila drugačna. Njegova nova pot se je začela kar v garaži LPP, kjer so z njega najprej odstranili vse nevarne dele, nato pa so ga odvlekli na njegovo novo stalno prebivališče. Zanimivo vožnjo je spremljalo veliko sumničavih in tudi radovednih pogledov. Na končni postaji pa se je zabava šele začela. »Proces prenove na terenu je trajal

dva meseca,« razlaga Maja M. Gašperšič, vodja programa. S skupino mladih in drugih prostovoljcev so sami prenavljali avtobus – čistili, drgnili, brusili, kitali, lepili in barvali. A prostor še ni končan. In Maja pravi, da tudi nikoli ne bo. Prostor se bo namreč nenehno razvijal in rasel z ljudmi, ki so del njegove okolice. Kar pomeni, da bo v prihodnosti še veliko ljudi imelo priložnost v avtobusu pustiti delček sebe.

Program avtobusa je zasnovan na treh vsebinskih stebrih: hrana in druženje, kultura in zabava ter učna pomoč in znanje. A Maja M. Gašperšič pojasnjuje, da je dogajanje ob avtobusu in v njem odvisno od okolice in ljudi, ki to dogajanje soustvarjajo. Ekipa Mladih zmajev prisluhne temu, kar jim šepetajo ljudje, in jih povabi, da skupaj z njimi gradijo program. Na pobudo

MOL BO ŽE TO JESEN NA CESTI ŠPANSKIH BORCEV KONČALA PRENOVO STANOVANJSKE SOSESKE.

tistih, ki so Borca vzljubili, so na letošnji prvi šolski dan organizirali prvi skupnostni dogodek. Na njem so skupaj s prebivalci, obiskovalci, gosti in nastopajočimi avtobusu izbrali ime, se družili, zabavali in si med drugim zaupali, česa si še želijo v Borcu. Kašeljček, Vijolični zmaj, Suzi, Wowtobus, Vijolica in Španec je samo nekaj zanimivih idej, ki so jih udeleženi predlagali za ime avtobusa. Iz vseh predlogov pa je ob beatih in freestylanju ekipe Studio UHO nastala prava rap pesem. Tadeja B. Atkins Borca v zadnji kitici opiše takole:

Borc je po srcu, plac po poklicu, skupnost po karakterju, kmal te bo priklicu. Borc je za učenje, kulturo, druženje, art, za ustvarjanje, podporo, za navdih, ko si brez kart.

»Čar avtobusa in tovrstnih dogodkov je, da spodbujajo soustvarjanje. Prebivalci soseske druženja organizirajo sami, saj Borca začutijo.

Ne zato, ker morajo, ampak zato, ker si želijo. In tukaj se skriva srčnost in svetla prihodnost, ki čaka avtobus,« pripoveduje Maja M. Gašperšič. Perkova pa k temu dodaja, da je pri takšnih projektih pomembno verjeti vase in ekipo ter zaupati v proces. Vztrajati in ne obupati. »Ko nekaj res čutiš v srcu, ne smeš odnehati. Vedno se bodo našli prava pot in ljudje, ki s teboj delijo vizijo in ti pomagajo,« je prepričana Ksenja.

Ko ju vprašam, po čem želita, da si ljudje zapomnijo Borca, Perkova pove: »Jaz bi si želela, da je Borc prikaz tega, da imajo lahko tudi majhni projekti velike učinke.« Maja M. Gašperšič pa si želi, da si Borca zapomnijo kot prostor, kjer so nekoga spoznali. »Želim si, da se ljudje tega prostora spominjajo po povezovanju in sklepanju novih poznanstev in prijateljstev.«

Če vas bo pot zanesla v Kašelj ali pa če tudi vi preprosto iščete svoj prostor pod soncem,

obiščite Borca. Morda srečate starega znanca, spoznate novega prijatelja ali pa preprosto spijete kavo na troli ob prijetnem klepetu. Brez dvoma boste začutili njegovo srčnost in dušo.

BORC

LPP 11 – postajališče Petrol

Borc vas v Kašlju na Cesti španskih borcev pričakuje vsak ponedeljek in petek. Pridružite se mu! Če vas zanima souporaba prostora ali iščete prostor za delavnice, izobraževanje, ustvarjanje v Ljubljani, pa pišite na naslov majamgaspersic@mladizmaji.si.

Tukaj se ljudem oči svetijo

Pesnica, pisateljica in publicistka Sara Afzali se je pred tremi leti iz domovine ene najstarejših civilizacij na svetu preselila v Ljubljano. Bogastvo več tisoč let stare iranske kulture, deželo veličastne arhitekture, tradicije Zaratustre, neskončnega gostoljubja, zibelko umetnosti je zapustila zaradi ljubezni.

AJDA BORAK

Kako se spominjate svojega otroštva v Iranu?

Rojena sem bila v Širazu, mestu pesnikov, med revolucijo. Odraščala pa sem v več tisoč let starem mestu Abarkuh v središču Irana med vojno. Prihajam iz čudovite družine. Moj oče je bil učitelj in pesnik. Imam sestro in brata. Ko sem bila stara dobra tri leta, se je pri nas začela osemletna vojna med Irakom in Iranom, ki je trajala praktično vse moje otroštvo. Seveda se spomnim zvokov vojne, ki so nas spremljali leta in leta. Ampak moji glavni spomini so tiste slike, ki sem jih gledala doma in na naši veliki kmetiji, polni sadnega drevja in zelenjave. V enem od skritih kotičkov vrta sem imela svoj mali bazen, v katerem sem se hladila. Spomnim se očetovega majhnega motorja, s katerim nas je vozil naokrog. Pri nas je bilo vedno veselo in sproščeno, vedno smo imeli koga na obisku. Živela sem v tem malem raju, na drugi strani ograje pa je divjala ena najbolj krvavih vojn. Hecno je, kako si izberemo, česa se bomo spominjali. Jaz se spominjam le lepih stvari.

Tudi vi ste šli po očetovih stopinjah: avtorica, pesnica, publicistka ...

Tako je. Študirala sem sicer na likovni akademiji v Teheranu, na smeri grafično oblikovanje. In bila sem prva v Iranu, ki je v svojih umetniških

projektih povezala literaturo in likovno umetnost. Imela sem vrsto razstav v znanih galerijah v Teheranu, vendar je bilo pisanje vedno moja prioriteta.

Prve pesmi sem napisala že pri sedmih letih. Pri dvanajstih sem na državnem literarnem natečaju osvojila prvo nagrado. Izdala sem tri leposlovne knjige. Eden mojih največjih pomslekov, preden sem prišla živeti v Slovenijo, je bil, kako bom lahko pisala v meni neznanem jezikovnem prostoru. Kaj bo to pomenilo zame?

V Ljubljano ste prišli zaradi ljubezni ...

Res je, zaljubila sem se v svojega zdajšnjega moža, arhitekta Dimitrija Jeraja. Sprva sva se kar nekaj let spoznavala prek družbenih omrežij. Dolgo me je vabil na obisk v Slovenijo. Ker mi nikdar ni uspelo, me je naposled on obiskal v Iranu. Razkazala sem mu našo deželo. In iskrica med nama je preskočila. Nekaj časa sva se trudila vzdrževati razmerje na daljavo, pa je bilo preveč zahtevno in predrago. Zato sva se pred tremi leti odločila, da se skupaj s svojo hčerjo preselimo k njemu, v Ljubljano. Prav hecno je, da moja hči nosi ime, ki je tukaj precej pogosto. Kot bi nekaj v meni že pred 17 leti, ko je bila rojena, vedelo, da bova pristali tukaj.

»SREČO SEM ZAČUTILA TUDI DANES ZJUTRAJ, KO SEM SE SPREHODILA ČEZ KONGRESNI TRG. TAKO MIRNO JE IN TAKO LEPO.«

Poimenovala sem jo Yasna, pri vas to napišete Jasna, vendar je izgovorjava povsem enaka. Z nama je v Ljubljano prišla živeti tudi najina mačka Katja. Torej vse tri nosimo imena, ki so tukaj popolnoma vsakdanja.

Kot pravite, nikdar ne bi mogli živeti v kateri od držav na severu.

Tukaj se ljudem oči svetijo, tako kot se svetijo ljudem v mojem Iranu. Veliko sem potovala po severu – po Nemčiji, Švedski, Danski ... – tam se ljudem oči ne svetijo. Če bi bila mlajša, se verjetno ne bi preselila sem, mislim, da bi mi bila Slovenija premajhna, v Iranu imamo res bogato kulturno življenje, ki me je oblikovalo v to, kar sem. Vendar sem srečna, da lahko to življenjsko obdobje živim tukaj. To srečo sem začutila danes zjutraj, ko sem se sprehodila čez Kongresni trg. Tako mirno je in tako lepo.

Na vratih bolnišnične šole OŠ Ledina, ki v sklopu Pediatrične klinike deluje na Bohoričevi ulici 20, me prijazno sprejme vodja šole Manja Žugman. V njeni pisarni s kavo v roki gledam številne razstavljene izdelke otrok, ki so svoje dneve preživljali v teh prostorih. V njenih očeh lahko opazim vidni žar ponosa. Že pred tem pa me prevzame občutek, da naloga bolnišnične šole ni zgolj opravljanje šolskih obveznosti v času zdravljenja, ampak za njenimi stenami nastajajo zgodbe, ki v življenja tamkajšnjih oskrbovancev vnašajo veselje in upanje.

Po 70 letih prizadevanj je bolnišnično izobraževanje tako razvito, da šolanje poteka na več lokacijah, obiskujejo pa jo učenci osnovne šole, gimnazijci in dijaki šol s poklicno usmeritvijo. Ekipa pedagogov z njimi skrbno predeluje snov posameznih predmetov, nekatere dijake pripravi tudi na maturo.

Ti otroci zaradi bolezni pri nas ne morejo imeti enakega urnika kot v matični šoli, ampak jim velikokrat prilagodimo tudi obseg ur,« dodaja Žugmanova. Otroke obravnavajo tudi na tedenskih pedagoških konferencah, kjer si pedagogi izmenjajo mnenja in izkušnje, analizirajo napredek in načrtujejo nadaljnje dejavnosti oziroma pouk.

Učitelji bolnišnične šole imajo v življenjih svojih učencev velikokrat posebno mesto, njihova vloga pa presega klasičen lik šolskega učitelja. Tenkočutnost, razumevanje, sočustvovanje in fleksibilnost so osnovne vrline, ki jih dnevno potrebujejo pri svojem delu. Žugmanova razlaga, da le tako lahko dobro razumejo težave otrok. Po drugi strani pa so tu, da jih motivirajo za šolsko delo, predvsem ko otroci nimajo moči ali volje in so v skrbeh zaradi bolezni. Z normalnim in kontinuiranim šol-

lahko tudi Robinzonovo bralno značko, kjer ni pomembno zmagati, ampak sodelovati, saj je z njo nagrajen vsak, ki se z navdušenjem loti branja knjig v slovenščini ali angleščini. Žugmanova ob tem poudarja, da je branje zelo pomembno, saj z njim otroci pridobivajo izkušnje za življenje.

Šport in likovna dejavnost sta pri bolnišničnih otrocih še posebej cenjena. Vsako leto – z izjemo koronavirusnega obdobja – na šoli potekajo bolnišnične olimpijske igre. Na njih se otroci pomerijo v posebnih disciplinah, kot sta tobogan bowling in metanje na koš ter pikado, na koncu pa so nagrajeni s praviimi olimpijskimi medaljami. Pogosto se jim pri igrah pridružijo tudi slovenski športniki in športnice, ki otrokom pričarajo še močnejši občutek olimpijskega duha. Likovniki pa svoje čopiče vihtijo na skupnem platnu, kjer vsak

Skupaj premagamo slabe dni

BERNARDA RUSJAN

Delo z otroki in mladostniki v bolnišnični šoli se ne razlikuje veliko od običajnega pouka, mi pojasni Žugmanova. Preizkusi znanja različnih vrst – pisnim ocenam, govornim nastopom in ustnemu odgovarjanju ob usvojeni učni snovi nihče ne uteče. Pouk se navadno izvaja ob bolnikovi postelji ali pa v manjših skupinah. Bolnišnična šola ima tudi različne oddelke, vsak od njih pa ima tudi svojega razrednika. Za vsakega učenca morajo najprej pridobiti soglasje staršev in zeleno luč zdravniškega osebja, ki najbolj ve, kdaj je pravi trenutek za vključitev v pouk. Matična šola jim posreduje učni načrt s smernicami, ki je seveda prilagojen okoliščinam in učenčevim trenutnim sposobnostim. »Velikokrat se je treba osredotočiti le na usvajanje temeljnih vsebin.

skim delom bolnike odvrčajo od razmišljanja o bolezni, jih pomirjajo, motivirajo za polno preživljanje vsakega dneva posebej in jih navdajajo z zadovoljstvom, da so pri opravljanju svojih obveznosti enakovredni sošolcem, ki se lahko izobražujejo na matični šoli.

Poseben del bolnišnične šole so tudi obšolske dejavnosti, ki jih otroci naravnost obožujejo. Naj bo risanje, pisanje, branje ali šport, za vsakogar se najde nekaj. Otroci z razredniki za spletno stran šole pripravljajo tudi novice, v katerih pišejo o vseh zanimivostih iz posameznih oddelkov. Šolarji se radi preizkusijo tudi v pisanju doživljajskih in domišljijah spisov ter poezije. Prispevke zbirajo vse leto, na koncu pa jih objavijo v svojem posebnem šolskem časopisu Utrinki. Osvojijo

mesec nastaja umetnina meseca. Umetnina nastaja po delih – vsak otrok nariše en košček, ko ima čas oziroma mu zdravje to omogoča. Včasih se slikanju pridružijo tudi starši. Otroci se lahko pohvalijo tudi z izjemnimi individualnimi dosežki na različnih likovnih natečajih. Žugmanova mi z navdušenjem zaupa, da so nekoč imeli bolnico, ki je zmagala na likovnem natečaju v Iranu.

Izvajanje takšnih dejavnosti v sklopu šolanja je zelo pomembno, saj na učence delujejo terapevtsko in krepijo skupinskega duha. Bolnišnični učenci se zelo radi družijo, Žugmanova podeli misel, ki jo je nekoč izrekel eden od učencev: »Dokler prihaja učitelj v mojo sobo in dokler imam jaz v bolnišnici pouk, zame še obstaja upanje.«

70 let
delovanja

19 oddelkov na
7 lokacijah

23 učiteljev
in učiteljic

2700 otrok letno,
od tega **600**
dijakov in dijakinj

Z Manjo Žugman, prej profesorico slovenščine v bolnišničnih šolskih oddelkih, zdaj pa novo vodjo bolnišnične šole, smo se pogovarjali tudi o aktualnih izzivih, s katerimi so se otroci in učitelji soočali med epidemijo.

Vodja bolnišnične šole ste postali pred kratkim. Kakšne načrte imate za njeno prihodnost?

Predvsem si želim kar se da uspešno stopati po poti nekdanje vodje Tanje Bečan in nadaljevati njeno delo. Kot je Trubar želel Slovencem »stati inu obstati«, tako si tudi jaz želim, da bi se bolnišnična šola še naprej razvijala, trdno stala in obstala, hkrati pa se zelo

poučevali le na enem oddelku ali na daljavo. Pouk smo izvajali strukturirano, organizirano in zelo kakovostno.

Vam otroci kljub bolezni kdaj kakšno zagodejo?

Med učenjem na daljavo so se včasih izgovarjali, da jim ne dela računalnik ali internetna povezava, pa smo hitro ugotovili, da gre le za šalo. So pa dijaki

dobro zavedam, da jo moramo nadgrajevati glede na spremembe, ki nam jih prinaša čas.

Epidemija koronavirusa je v lanskem šolskem letu pošteno pretresla ustaljen proces izobraževanja in marsikatero šolo ujela nepripravljeno. Kako je bilo pri vas?

Epidemija koronavirusa nas ni toliko presenetila kot preostale šole, saj že od nekdaj na daljavo poučujemo otroke, ki so sicer že ozdraveli, njihov imunski sistem pa je še preslaboten, da bi se vrnili v matične razrede. Med epidemijo se otroci niso smeli družiti, zato pouka nismo mogli organizirati v učnih skupinah. Učitelji pa se zaradi varnosti niso smeli seliti z oddelka na oddelke, zato so

pogosto zelo pozorni. Eden mi je lani med poukom slovenščine ob rojstnem dnevu čestital na daljavo, čestitko pa pospremil s komentarjem, da ženske rade pazimo na svoje kilograme, zato bo torto pojedel kar sam. To so trenutki otroške nagajivosti in dobronamernosti, ki nas sprostijo in nasmejijo od srca.

Kako pa pedagogi doživljate boleče zgodbe z žalostnim koncem, ko učenec ne ozdravi?

Ob izgubi kakšnega od naših učencev nas vedno prevevajo žalostni občutki, seveda pa se veselimo tudi zgodb s srečnim koncem. To so zgodbe, ki jih piše življenje. Spremljajo nas tudi v vsakdanjem življenju.

Vsak lahko reši življenje!

16. oktobra je svetovni dan oživljanja. V Sloveniji se vsak dan zgodi v povprečju štiri do pet srčnih zastojev. Epidemija je spremenila marsikaj in po najnovejših raziskavah opažamo tudi to, da se zaradi strahu pred okužbo s koronavirusom vse manj ljudi odloča pristopiti k osebi s srčnim zastojem in ji pomagati, zaradi česar zaznavamo upad števila preživelih po srčnem zastoj.

KATJA KOŽELJ HAREJ

Izobraževanje na področju prve pomoči skupaj s praktičnim delom je izjemnega pomena, saj se lahko s hitrim in pravilnim ukrepanjem možnost preživetja osebe s srčnim zastojem poveča za dva- do štirikrat.

Prav vsak izmed nas lahko reši življenje! Znani so primeri, ko so že otroci od četrtega leta naprej prepoznali znake srčnega zastoja in poklicali na številko 112. Otroci med 8. in 12. letom že lahko izvajajo stise prsnega koša, od 12. leta dalje pa tudi že uporabljajo defibrilator. Pomembno je, da se ne obrnemo stran, ko vidimo človeka v stiski, ampak mu pomagamo. Kako učinkovita bo naša pomoč, je odvisno od časa, ki preteče od srčnega zastoja, do začetka izvajanja prve pomoči. Več časa preteče, manj učinkoviti bodo tudi vsi kasnejši zdravstveni ukrepi.

Na Rdečem križu Ljubljana organiziramo številne dejavnosti in brezplačne dogodke, s katerimi širimo znanje prve pomoči, in veseli smo zgodb, ki kažejo na spremembe v odzivu ljudi. Ena od udeleženk tečaja prve pomoči je z nami delila izkušnjo, kako ji je prišlo prav pridobljeno znanje prve pomoči, ko je na zasebnem dogodku nekdo izgubil zavest. Nastala je panika, sama pa je ostala mirna, saj ji je v mislih odzvanjalo: »Vem, kaj moram storiti, tudi to smo se učili.« Vedela je, da mora preveriti

dihanje, osebo namestiti v stabilen bočni položaj in poklicati na številko 112. Dogodek se je pozitivno razpletel, njej pa je ostal prijeten občutek, ko je s svojim hitrim odzivom in znanjem pomagala sočloveku.

Boštjan, ki se je s prvo pomočjo srečal na delavnicih v osnovni šoli, kasneje pa nadaljeval kot prostovoljec na področju prve pomoči, je pomagal lastnemu otroku. »S partnerko sva doživela, da se je najin novorojenček začel resno dušiti z mlekom po dojenju. Hvaležen sem za vse treninge, kjer sem imel lutko dojenčka in sem se učil, kako razrešiti zaporo dihalne poti. Občutek je povsem drugačen; ko je situacija realna, si pod večjim adrenalinom, otrok se zvija in premika, vsi zvoki ... Če ne bi tolikokrat vadil takih situacij v naši ekipi, da mi je ravnanje z dojenčkom zlezlo pod kožo, verjamem, da bi bila ena vesela novica manj. Najin otrok je po nekaj udarcih med lopaticama in pritiskih na prsniico 'izpljunil' mleko in zadihnil. Včasih se ne zavedamo, kaj delamo, ko učimo prvo pomoč. Ob takih trenutkih ti ni žal nobene minute, ki jo posvetimo učenju in prenašanju znanja.«

Več informacij o aktivnostih in dogodkih, na katerih širimo znanje prve pomoči: rdecikrizljubljana.si in prva-pomoc.si.

5 ENOSTAVNIH KORAKOV ZA OŽIVLJANJE

- ① Ne odlašajte, stopite k človeku v stiski!
- ② Preverite, ali se oseba odziva na glas ali dotik.
- ③ Če se ne odziva, sprostite dihalno pot in preverite, ali diha.
- ④ Če oseba ne diha oziroma ne diha normalno, kličite 112 in pošljite nekoga po defibrilator.
- ⑤ Začnite s stisi prsnega koša po algoritmu 30 stisov: 2 vpiha (stisi pri odrasli osebi naj bodo globoki 5–6 centimetrov, izvajajo naj se s frekvenco 100–120 stisov na minuto) ali pa izvajajte samo stise prsnega koša, če vpihov ne želite, ne znate ali ne zmorete pravilno izvajati.

S petko do nasmeha

Petka za nasmeh je dobrodelno društvo, katerega člani, solidarni petkarji, skrbijo za brezskrben nasmeh otrok, študentov in starejših. Na stisko se odzovejo z osebno obravnavo in hitrim ukrepanjem. Pa tudi nasmehom.

ARDIAN AMETI

Biti petkar je časten naziv. To je dobrodelen človek, ki omogoči brezskrben začetek šolskega leta nadobudnemu šolarčku, čeprav ga morda niti ne pozna, a vendar poskrbi, da bo svet za odtenek boljši, saj ta šolarček nestrpno čaka na novo, neodkrito znanje in izzive prihodnosti. Biti petkar tudi pomeni, da s svojimi dejanji poskrbimo za dostojno življenje starostnika, tako, ki ni osamljeno, socialno izključujoče in lačno – lačno brezskrbnega življenja in toplega obroka.

Dobrodelno društvo Petka za nasmeh že osem let združuje osnovne šole, podjetja in plemenite posameznike, da skupaj ljudem v stiski omogočajo lažji nakup delovnih zvezkov in potrebščin, psihosocialno pomoč, mesečni nakup hrane, srečnejše bivanje v azilnih domovih in integracijskih hišah. Društvo s svojimi projekti, kot so Širimo nasmeh, ne okužbe, Študentom v stiski in Za lepšo starost, skrbi, da je starost resnično lepa, študentska leta brezskrbna in življenjski entuziazem mladih nadobudnežev neustavljiv. In to z donacijo v višini pet evrov oziroma ene petke ... ali malce več.

Petkarji opravljajo svoje dobrodelno delo v vseh letnih časih. Tako poleti in jeseni usklajujejo načine sodelovanja s šolami, preverjajo potrebe po pomoči pri plačilu šolskih stroškov, sprejemajo nove učenke in učence, ki potrebujejo pomoč, ali pa se dogovarjajo za nadaljnjo pomoč tistim, ki jo že prejemajo. Pri tem društvo nenehno načrtuje in sprejema petke in petkarje, ki bodo posameznikom pomagali

do brezskrbnega življenja. V zimskem času društvo Petka za nasmeh med drugim zbira dodatne petke s pomočjo dobrodelnega kalendarja, spomladi pa z novimi projekti opozarjajo na skrite stiske ljudi in spodbujajo medčloveško solidarnost.

Kakšna pa je vizija društva Petke za nasmeh? Urška Honzak, aktivna članica ožje ekipe tega društva, pravi, da imajo nenehno nove ideje za prihodnje projekte in akcije. Vsekakor si želijo še dodatno razširiti programa pomoči starejšim in psihosocialne pomoči; do te zadnje je zelo težko priti, pa vendar je društvo v prejšnjem šolskem letu do psihosocialne podpore pomagalo desetim otrokom. V društvu se zavedajo, da je njihovo uspešno delovanje povezano tudi s sodelovanjem med različnimi organizacijami, kot so Center za socialno delo Ljubljana, ISA inštitut, Društvo za nenasilno komunikacijo, Delavska svetovalnica, CUDV Draga in drugimi. Honzakova dodaja, da si v društvu v prihodnje želijo organizirati druženja, kjer se bodo srečali prostovoljci iz projekta Širimo nasmeh, ne okužbe, kot tudi srečanje vseh petkarjev, ki bodisi finančno bodisi na druge načine podpirajo društvo.

Pošljite sporočilo SMS s ključno besedo JESEN5 na številko 1919 in prispevali boste 5 evrov za pomoč starejšim.

PETKA ZA NASMEH V ŠTEVILKAH

8 let delovanja

70 prostovoljcev,

ki so pomagali

70 uporabnikom in družinam v sklopu projekta Širimo nasmeh, ne okužbe

170 otrok, ki jim bo društvo pomagalo v letošnjem šolskem letu 2021/22

175 starejših, ki jim je bila plačana frizerska in pedikerska storitev s pomočjo donacije

DAMJANA ZAVIRŠEK HUDNIK

arhitektka in organizatorka pobude
Skupaj na ploščad!

Kdaj ploščad postane dvorišče?

Sosesko Ruski car spoznavam v različnih življenjskih obdobjih. Otroški spomini so najbrž idealizirani. Povezani so z občutki brezskrbne igre na Bratovševi ploščadi, kjer je velik prostor omogočal svobodno gibanje in varnost ter ponujal poligon za učenje kotalkanja, kolesarjenja in samostojnosti. Otroci smo se zbirali pred vhodi v bloke, naš prostor igre se je iz leta v leto širil – izpred bloka, kjer smo živeli, do sosednjega bloka, nato do zadnjega in dlje.

Bratovševo sem ponovno srečevala s svojimi otroki. Soseska se je postarala, tako prebivalci kot prostori za druženje, ploščad je samevala – prostor je bil isti, življenje v njem pa povsem drugačno. Kar je bil nekdaj igralni poligon za toliko otrok in mladih, je postala prazna asfaltna plošča brez igral, urbane opreme, vsebine. Prepričana sem bila, da je za samevanje krivo to, da prostor ni opremljen, da je prepišen, vroč in brez sence.

UREJENI PROSTORI SPodbujajo ŽIVLJENJE, DRUŽENJE IN SREČEVANJE.

Kot arhitektki se mi je zdelo, da vem, kaj je treba narediti. Prvim intervencijam se je priključilo nekaj kolegov arhitektov iz soseske in od drugod. Izvedli smo delavnico z otroki, ki so z risbami ponazorili, česa si želijo na ploščadi. Njihove ideje so bile zelo sveže in spontane – bazen, prostor za koncerte, mini železnico, hišice na drevesih ... Odločili smo se, da na preprost način uresničimo vsaj katero od želja in zamisli. S prebivalci smo na zelenici med bloki uredili preprosto igrišče ter paviljone iz palic in vrvi. Sodelovali so otroci, njihovi starši, pa tudi starejši prebivalci. Spoznali smo, da že preproste palice, zapičene v tla, pomenijo spremembo, če to naredimo skupaj.

Sledila je prva projekcija Kina med bloki. Film Sreča na vrhvi smo predvajali na fasado bloka. Kljub povsem amaterski izvedbi so bili prebivalci navdušeni. Zdelo se je, kot da se pozitivna filmska zgodba nadaljuje v resničnem življenju. Projekcije zadnji šolski dan pred počitnicami in zadnje dni pred začetkom šole so postale tradicija, ki jo je zadnji dve poletji zmotila epidemija, a se bodo gotovo nadaljevale v prihodnjih letih. Praznino ploščadi smo v naslednjih letih skušali zapolniti s paviljoni, skulpturami, prostorskimi instalacijami, čutno potjo, jo spremeniti v tržnico, galerijo na prostem, poligon za igro, skrbeli smo tudi za skupnostni panj. Najbolj navdušeni obiskovalci dogodkov so otroci s starši in starimi starši ... Mnogo prebivalcev živahno atmosfero na ploščadi opazuje od zgoraj, iz balkonov.

Ob dogodkih v soseski se je oblikovala pobuda Skupaj na ploščad!, ki izvaja aktivnosti v okviru projekta Ploščad – dvorišče, igrišče, srečišče. Vsa leta delovanja v pobudi se kot prebivalca in kot arhitektka sprašujem, kaj ploščad naredi dvorišče. Urejeni prostori spodbujajo življenje, druženje in srečevanje. A vendar, kdaj javni prostor postane skupnostni prostor – ali k temu pripomore njegova opremljenost ali je potrebnega še kaj drugega, da ga čutimo drugače? Javni prostori so skupni prostori. Kadar jih prebivalci »vzamejo za svoje« in jih zares uporabljajo, takrat so zanje navadno pripravljeni tudi skrbeti, jih urejati in dopolnjevati, ne pa uničevati. Tedaj iz skupnih prerastejo v prostore skupnosti.

Ljudje so se nekdaj veliko družili ob skupnem delu, ki jih je povezovalo in vodilo k skupnim ciljem.

Dogodki in dejavnosti, na katerih se prebivalci družijo in spoznavajo ob nekem skupnem cilju, pomagajo drug drugemu, kjer lahko delijo izkuš-

nje in pridobivajo nove ter imajo osebni interes za izboljšave, pomagajo pri oblikovanju skupnosti in odkrivanju skupnih vrednot.

Ohranjanje tovrstnih sosedskih druženj na ravni amaterskih dogodkov, kjer obiskovalci vsak po svoje prispevajo k izvedbi, je zelo pomembno in ustvarja občutek pripadnosti: en sosed dovoli priklop projektorja na elektriko v svojem stanovanju, drugi speče kostanj za otroke v improviziranem žaru iz samokolnice, otroci pomagajo pri postavitvi prizorišča, vsak obiskovalec prinese svoj stol ali blazino za sedenje, sosed prinese kavo prodajalcem na tržnem dnevu, vse to so preproste geste, ki ploščad spreminjajo v dvorišče.

MAŠA ŽNIDARŠIČ

ena od pobudnic čistilne akcije
na igrišču pri OŠ Vrhovci

Čisto igrišče in prijetna družba

Ta zapis lahko začnem z mislijo, da se v vsaki slabi stvari najde kaj dobrega. Dobra plat je bila tokrat čistilna akcija na igrišču pri osnovni šoli Vrhovci 18. septembra letos, na katero smo pobudniki akcije ponosni. Nanjo se je namreč odzvalo veliko število ljudi, med katerimi so bili ravnateljica šole, učiteljica, hišnik in pa seveda družine z otroki.

Čistilno akcijo smo organizirali starši otrok, ki obiskujejo OŠ Vrhovci. Nezadovoljni zaradi neobnovljenega igrišča, smo MOL s pismi opozorili, da naši otroci nimajo ustreznih površin za igro in sprostitev svoje energije. Naše dopisovanje smo podkrepili s peticijo, pod katero se je podpisalo kar 400 staršev. Že nekaj časa si namreč prizadevamo za celostno obnovo igrišča, ki je verjetno eno najstarejših v Ljubljani.

Naš del mesta je v zadnjem obdobju doživel lep razcvet. Zgrajenih je veliko novih stanovanj, priselilo se je veliko mladih družin, nekoč mirna soseska s stanovanjskimi hišami je zaživela v popolnoma novi podobi. Ob vsem tem smo začeli ugotavljati, da mladi nimajo primerne prostora za druženje. V zadnjih letih je OŠ Vrhovci dobila nekaj novih učilnic, sanitarije, garderobo, prenovljen je tudi vhod v šolo, igrišče pa še naprej sameva. Župan Zoran Jankovič nam je prisluhnil, razumel našo stisko in nam zagotovil, da bo igrišče obnovljeno do konca tega šolskega leta.

Da pa ne bi zgolj čakali začetka prenove in se pritoževali nad situacijo, smo se starši po županovem obisku šole junija odločili, da pokažemo dobro voljo in tudi sami poprimemo za lopate, metle, grablje in čopiče ter iz obstoječega stanja vseeno naredimo prijaznejši prostor za otroke in mladino. Nekaj se nas je povezalo prek

e-poštnega seznama, z ravnateljico smo se dogovorili o najprimernejšem času za čistilno akcijo, nato pa smo prek predstavnikov razredov obvestili še vse preostale starše šolskih otrok.

Kljub slabi vremenski napovedi se nismo vdali in smo akcijo vseeno izvedli. Z otroki smo prelopatali mivko za skok v daljino in odbojkarško igrišče, očistili nekdanjo tribuno ob tekaški stezi, pograbili listje, izpraznili koše za smeti, očistili pločnike ob igrišču in porezali rastline, ki rastejo iz cestnih odtokov. Le barvne črte ob nogometnem igrišču smo osvežili ob stabilnejšem sončnem vremenu. Po uspešnem dnevu so starši predlagali, naj čistilna akcija postane tradicionalna, organizira pa naj jo vodstvo šole.

Lepo soboto smo preživeli prijetno in si med seboj podarili več, kot smo sprva mislili. Ugotovili smo, da niso le otroci in mladi tisti, ki potrebujejo druženje, ampak tudi mi, odrasli. Začele so se rojevati nove ideje in sklenili smo, da naslednje druženje dopolnimo s piknikom. Seveda nas je ob koncu veselilo tudi to, da nam zaradi urejenih igrišč ni več treba zavidati drugim osnovnim šolam v Ljubljani. Obljubo župana Jankovića, da naše otroke z novim igriščem čakajo lepši časi, smo posneli, v bližnji prihodnosti pa naj bi v novem naselju zrasla tudi nova šola.

NISO LE OTROCI IN MLADI TISTI, KI POTREBUJEJO DRUŽENJE, AMPAK TUDI MI, ODRASLI.

V današnjem času, ko ugotavljamo, kako individualizirana in razdeljena družba smo, so taka druženja in poglabljanje midsosedskih odnosov odlična priložnost, da pozabimo na vse razprtije med nami. Priznajmo si, da je edino, kar nas bo rešilo, prijazen in iskren nasmeh. Seveda smo želeli biti tudi dober zgled otrokom, da sprejmejo prijaznost, skrbnost in ljubeznivost kot najpomembnejše človeške lastnosti.

MARJA MEDVED

koordinatorka pri Društvu za kulturo inkluzije

Drug drugega bogatimo

Ko se otroci s posebnimi potrebami in tisti brez njih skupaj srečajo pri igri, umetniškem ustvarjanju ali športu, se zgodi čarobnost. Presežejo se vse ovire, krepijo se srčnost, pomoč, sodelovanje, medsebojno razumevanje, spoštovanje in veselje. To se je že 15. leto zapored zgodilo na družabnem športnem dogodku Bodi športnik, ki je pomemben del mednarodnega festivala Igraj se z mano. Bodi športnik je dan, namenjen otrokom, mladostnikom in odraslim s posebnimi potrebami in brez njih, njegov namen pa je medsebojna igra, druženje, povezovanje ter negovanje temeljnih človekovih vrednot, kot sta sprejetost in enakopravnost. To je prostor in čas, kjer padajo morebitni strahovi, predsodki in kjer velja poštena igra, ki jo vodi srce. Ko se posamezniki povežejo prek src, poteka druženje na popolnoma drugačni ravni, energija, ki se ustvari, pa je čarobno zapeljiva. Z njo se napolnijo vsi udeleženci, s tem pa dobijo zagon za svoje nadaljnje delo in obenem osmislijo svoj obstoj.

Bodi športnik je dogodek vseh, ki se nanj predano pripravljajo. Poteka v tesnem sodelovanju s šolami, društvi in drugimi organizacijami, ki prireditve tudi sooblikujejo. Letos so udeleženci lahko preizkusili različne dejavnosti od plesa, joge, taj-čija do nogometa, košarke, ročnega nogometa in drugih. Del srečanja so tudi turnirji, kjer zmagovalci niso tisti, ki prejmejo največ točk, ampak tisti, ki se najbolj odlikujejo v poštenu igri.

Vsako leto se dogodka udeleži več kot tisoč nadobudnih posameznikov in organizatorjev. V zadnjem času jih je bilo zaradi pandemije sicer malo manj, vendar interes in želja ostajata,

saj je bilo že letos precej več ljudi kot lani (okoli 600 vse skupaj).

Vsak, ki izkusi tovrstne dogodke in na njih pogumno in srčno sodeluje, ogromno pridobi. Predvsem nas osebe s posebnimi potrebami spomnijo oziroma učijo iskrenosti, neposrednosti, srčnosti in človeškosti, ki jih v današnji družbi pogosto pogrešamo. Pridobimo neposredno izkušnjo, da je vsak posameznik dragocen, edinstven in da prek različnosti in vključevanja drug drugega bogatimo in ne plašimo ali oviramo, kot si marsikdo še vedno misli. Obenem pa tudi posamezniki s posebnimi potrebami dobijo svoj prostor, da se dokažejo, prispevajo in se potrdijo kot pomemben del družbe. Tu so nam velik vzor prav najmlajši, saj se ti z najmanj zadržki in ovirami predajo inkluzivni igri, športu, druženju.

OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI NAS SPOMNIJO ISKRENOSTI, NEPOSREDNOSTI, SRČNOSTI IN ČLOVEŠKOSTI, KI JIH V DANAŠNJI DRUŽBI POGOSTO POGREŠAMO.

Vabimo vas, da si tudi vi napolnite srce s praviimi vrednotami, natečaj za inkluzivni umetniški dogodek Bodi umetnik je že odprt. Maja prihodnje leto pričakujte še festival Igraj se z mano v središču Ljubljane, septembra pa se znova srečamo na prireditvi Bodi športnik. Vsekakor nas boste našli, če si boste to želeli.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

**»VPRAŠANJA, KI JIH ODPIRA DOLGOŽIVA
DRUŽBA, ZADEVAJO VSE GENERACIJE,
NE SMEMO DOVOLITI, DA BI NAS ŠE
NAPREJ TLAČILI V GENERACIJSKE
PREDALČKE - VSAKDANJE ŽIVLJENJE
NAS PREPLETA BOLJ, KOT BI TO LAHKO
PRESLIKALI PUSTI PARAGRAFI.«**

**MARJAN SEDMAK, PREDSEDNIK MESTNE
ZVEZE UPOKOJENCEV LJUBLJANA**

Festival za tretje življenjsko obdobje pozdravil vse generacije

Če vas je zadnja dva dni septembra ali prvi dan oktobra pot vodila mimo Cankarjevega doma, ste zagotovo opazili nasmejane starejše občane, ki so v slovenski hram kulture vstopali polni pričakovanj, iz njega pa odhajali zadovoljni in okrepljeni s številnimi novimi spoznanji in poznanstvi. V organizaciji Mestne zveze upokojencev Ljubljana OPZDU in podjetja Proevent se je tam odvijal največji dogodek za starejše, že 20. Festival za tretje življenjsko obdobje.

NINA FINŽGAR

»Festival za tretje življenjsko obdobje je v minulih letih dosegal rekordne obiske – v zadnjem letu pred izbruhom epidemije ga je v treh dneh obiskalo prek 17.000 ljudi vseh generacij. Pandemija nam je preprečila, da bi leta 2020 praznovali dvajsetletnico festivala, tudi letos je bil obisk okrnjen, a strokovni posveti so bili izjemno dobro obiskani,« svoje misli nekaj dni po končanem festivalu strne Marjan Sedmak, predsednik Mestne zveze upokojencev Ljubljana, in doda, da je tradicija festivala tista, ki jih kot organizatorje zavezuje, da ga ne le ohranjajo, marveč v prihodnje še bolj razvijajo – tudi tako, da se bodo vanj vključevali novi deležniki vseh generacij.

Medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost sta namreč po mnenju Sedmaka in večine sodelujočih v strokovnem programu festivala tisti temelj, na katerih bomo lahko vzpostavili tako imenovano dolgoživo družbo, ki jo označuje koncept aktivnega staranja in ki poudarja aktivnost in ustvarjalnost v vseh življenjskih obdobjih ter skrb za zdravje in kakovostno življenje. Glede na to stališče festival v svojem programskem delu že danes presega vsebine, ki bi bile

namenjene izključno posameznikom v tretjem življenjskem obdobju, kar smo lahko opazili že v prvih trenutkih obiska festivala – med obiskovalci je bilo namreč videti tudi take iz mlajših generacij, ki so program in ponudbo festivala raziskovali samostojno ali v družbi starejših.

Jasna Križan je ena od mnogih, ki je na festival prišla v spremstvu svoje mame. Medtem ko se je mama udeležila kulturnega programa, je njena hči spremljala dogajanje v Prvem predverju Cankarjevega doma na predstavitvenem

5 raznolikih spoznanj, ki so jih s festivala odnesli starejših

»Lutkovne predstave niso samo za otroke. Tudi starejši se lahko zabavamo ob njih – v družbi naših najmlajših ali kar sami.«

Jera, 72 let

»Moje zdravstveno stanje ni odraz mojih let. Krvni tlak, sladkor in holesterol so pri mojih 68 v mejah, kot jih je pričakovati pri večini mladostnikov.«

Marjan, 68 let

»Vadba je pomembna v vseh obdobjih našega življenja, še zlasti v starosti, ko se z njo lahko upremo številnim zdravstvenim težavam, ki jih prinesejo leta.«

Zlatka, 65 let

»Energije za ustvarjanje z leti ne zmanjka. Še vedno lahko plešem na odru – res nekoliko bolj zadihana, a še z večjo vnemo.«

Jakopina, 73 let

»Festival za tretje življenjsko obdobje je odličen.«

Miran, 63 let

prostoru MOL in čakala na začetek delavnice Dan, kakršnega si želi oseba z demenco v organizaciji Spominčice – Alzheimer Slovenija – Slovenskega združenja za pomoč pri demenci. »Mama je že pred leti ostala sama, zato ji tovrstne priložnosti, da gre med ljudi, izredno veliko pomenijo. Festivala se je v preteklosti že udeležila v družbi prijateljic, tokrat pa sva se za obisk odločili skupaj. Obe naju kot kulturnici zelo zanima kulturni program, sama pa sem to priložnost izkoristila še za to, da prisluhnem predavanju o tem, kako olajšati vsakdan oseb z demenco,« pove in nam na kratko zaupa, da so mami pred kratkim diagnosticirali začetno obliko Alzheimerjeve bolezni in da so zato vse informacije o tej temi še kako dobrodošle.

»Mlajše generacije si velikokrat težko predstavljamo, kaj doživljajo naši starši ali stari starši v starejših letih. Razumljivo, saj nismo v njihovi koži in čas starosti se nam zdi še zelo oddaljen. Seveda pa to ne pomeni, da nas tovrstne tematike in vsebine ne zadevajo že danes. Ne le takrat, ko se soočamo s težavami, v katerih so se znašli naši starejši sorodniki, temveč tudi sicer, ko lahko s svojimi dejanji in spremembami v življenju vplivamo na to, kakšna bo nekoč tudi naša starost,« meni Križanova.

Strokovni program festivala je tudi letos postregel z zanimivimi razpravami o aktualnih vprašanjih, povezanih z izzivi staranja prebivalstva. Prisluhnili smo lahko razpravam o kakovostni dolgotrajni oskrbi, izogibanju stereotipom o staranju skozi izrazoslovje, digitalizirani družbi in starejših ter stanovanjski problematiki starejših. Na slednji pod moderatorstvom Alenke Ogrin z Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje smo lahko spoznali številne primeri dobrih praks in pobud, s katerimi se slovenske občine odzivajo na problematiko bivanja starejših. Po končani razpravi smo z Ogrinovo spregovorili nekaj besed.

»Sklepna misel okrogle mize o stanovanjski problematiki starejših je bila, da je treba ponuditi več možnosti, oblik bivanja za samostojno staranje, pa naj bo to v domačem okolju ali v za starost prilagojenih stanovanjih. Pri nas primanjkuje alternativnih oblik, najemnih oskrbovanih stanovanj, stanovanjskih skupnosti (sobivanja), medgeneracijskih sosesk in tako dalje,« je pojasnila Ogrinova in dodala, da je treba spodbujati k preventivi, a ne samo starejše, tudi srednjo generacijo, da že vnaprej

razmišljamo, kje in kako bomo bivali v starosti, in da glede na situacijo tudi nekaj naredimo. »Prva možnost je ostati v stanovanju, a ga prilagoditi za varno in samostojno bivanje v starosti, za kar niso potrebna velika sredstva, druga pa selitev v starosti primernejše stanovanje – morda manjše, v bloku z dvigalom in podobno.«

Pri vsem tem pa na okrogli mizi poleg starejše in srednje generacije niso pozabili tudi na vključenost mladih. »Generacije so med seboj močno povezane. Če se bo povečala ponudba alternativnih oblik bivanja za starejše, se bodo ti lažje odločali za selitev, povečala se bo njihova kakovost bivanja, posledično pa bo na razpolago tudi več stanovanj za mlade. Predvsem pa je treba graditi stanovanja za vse generacije, saj je tisto, kar je dobro za starejše, dobro za vse. Na primer klančina pred vhomom v blok pride prav tako starejši osebi s hojco kot mlademu očetu z otroškim vozičkom,« je sklenila Ogrinova.

»Ko ljudem omenim Festival za tretje življenjsko obdobje, me marsikdo vpraša o dogajanju na njem. Mnogi imajo napačne predstave o neke vrste prodajnem sejmu, kar pa nikakor ne drži. Sama vidim festival kot priložnost, da starejši izvemo vse, kar v tem starostnem obdobju

potrebujemo oziroma moramo vedeti, hkrati pa se lahko udeležimo pestrega kulturnega programa – kot gledalci ali kot nastopajoči. Lahko rečem, da na festivalu zagotovo nikomur ni dolgčas in da je ta kljub epidemiji ter določenim omejitvam odlična priložnost za druženje starejših generacij,« nam je zaupala Jelka Turk, zborovodkinja Mešanega pevskega zbora DU Kozarje, ki je s svojim nastopom Zmeraj vesel vesel odprl kulturno dogajanje v Veliki sprejemni dvorani.

Turkova priznava, da so bili tokrat kar malce v skrbeh, da bodo zaradi zgodnje ure – nastopili so namreč že nekaj po 9. uri zjutraj – prikrajšani za publiko, a se je že pred nastopom izkazalo, da je njihov strah odveč. »Imeli smo odlično publiko in zbralo se je veliko ljudi, ki so vidno uživali v našem nastopu. Zadovoljni smo in naši vtisi so čudoviti.« Tako njihov zbor kot tudi drugi ustvarjalci, ki so se predstavili v okviru pestrega kulturnega programa festivala, so namreč željni nastopov v živo, zlasti po obdobju, ko je bilo teh izredno malo. A ko govorimo o hramu kulture, kot je Cankarjev dom, je to prav za vse še toliko bolj posebna priložnost. Taka, ki jo bodo z veseljem pograbili tudi prihodnje leto.

Se vidimo v Mostah

ZANIMIVOSTI IZ MOST

GIMNAZIJA MOSTE

Stavba Gimnazije Moste na Zaloški cesti 49 obstaja že več kot 100 let in je doživela veliko sprememb, preden je postala to, kar je danes. Leta 1913 so začeli zidati šestrazredno ljudsko šolo v Mostah, a nedolgo zatem so šolo morali izprazniti, saj se je vanjo začasno naselila vojaška bolnišnica. Leta 1924 so ustanovili osemrazredno šolo za dečke in deklice in jo poimenovali III. državna mešana ljudska šola, čez nekaj let v njej ustanovili otroško zabavišče in vrtec. Seveda pa se vsi najbolj spominjamo Pankrtov, ki so leta 1977 v telovadnici odigrali prvi punk koncert za železno zaveso. Šele leta 1990 je stavba uradno postala to, kar je danes, Gimnazija Moste z gimnazijskim programom.

DVOREC SELO

Stoji med Zaloško cesto in stolpniciami ter se ponaša z nazivom spomeniški kompleks, saj je ena izmed najlepših poznobaročnih palač na Slovenskem. Dvorec je bil zgrajen v sredini 18. stoletja v dveh nadstropjih, izstopa pa predvsem zaradi svojih 15 okenskih osi s poudarjenim rizalitom, kar mu daje poseben čar. Sestavljajo ga zahodni del, dominantni osrednji in vzhodni del. Stavba je najprej služila kot letovišče za jezuitski kolegij iz Trsta, zdaj pa je v lasti podjetja GIVO Real, ki dvorcu vdihuje nov karakter.

CERKEV SVETE DRUŽINE

Najprej so na tem mestu leta 1935 postavili leseno kapelo, ki je veljala za prvo leseno bogoslužno stavbo v novejšem času. Kasneje so jo porušili in med letoma 1979 in 1981 zgradili današnjo cerkev po načrtu arhitekta Ivana Breganta. Tloris je dvojen, sestavljen iz večjega in manjšega osmerokotnika, kjer prvi obsega glavno ladjo s pevskim korom, drugi pa manjšo kapelo. V letu 2000 so njeno okolico popolnoma prenovili ter jo olepoticili s travnatim dvoriščem in ograjo, sicer pa notranjost cerkve krasita preprostost in uporabnost, glavni vhod pa je prijazen do invalidov in ostarelih, saj nima stopnic.

Z mavričnim simbolom obarvana toplarna, tržnica, gledališče, dvorec, cvetličarna, gimnazija, telovadno igrišče, športno društvo, Ljublanica, cerkev, stolpnice, Zaloška cesta ... Dobrodošli v Mostah! Soseska, ki je tako polna različnih stavb kot tudi svojih prebivalcev Moščanov, je iz stereotipno manj priljubljenega naselja zrasla v prijetno urejeno okolje za vse generacije.

MOJCA GRIZOLD

V zgodovinskih opisih so Moste omenjene že v 14. stoletju, ko naj bi nastale kot kmečka vas ali enostranska vrstna vas, skozi katero je vodila cesta iz tri kilometre oddaljene Ljubljane. Šele leta 1935 so bile vključene v mestno občino oziroma priključene v tako imenovano Veliko Ljubljano. V predvojnem obdobju so veljale za soznačnico za industrijsko-delavski del Ljubljane.

No, danes so Moste nekaj drugega. Uradno so del mestne četrtne skupnosti Moste, ki sicer zajema pet naselij s skupaj več kot 22.000 prebivalci: Moste, Kodeljevo, Selo, Nove Fužine in Studenec. A jaz, Moščanka od rojstva, ob omembi Most ne pomislim na (to) četrtno skupnost, temveč na naselje, sosesko, četrt, dom, ki soseduje Fužinam, Novim Jaršam, Štepanjskemu naselju, Vodmatu in Kodeljevemu.

Kot Moščanki mi nikoli ni bilo dolgčas in nisem nikoli ničesar pogrešala. Kot otrok sem se igrala na otroškem igrišču Partizan, se preizkusila v gimnastiki v nekoč telovadnem društvu Partizan (danes ŠD Moste), v spodnjih prostorih centra kulture Španski borci nekaj let plesala balet in tudi stala na odru, še večkrat pa kot obiskovalka požirala njihove gledališke predstave, z mambo ob sobotah obiskovala tržnico, kjer sem najraje zavila v pekarno po rogljiček z marmelado ali slasten burek, med tednom hodila na bralne urice v knjižnico ter z mostu nad reko Ljubljano za novo leto občudovala

ognjemet, saj je od tam čudovit razgled na Ljubljanski grad.

Kasneje, kot mlada odrasla oseba, pa sem poleg gledališke kulture in knjižnice cenila predvsem odlično avtobusno povezavo, čudovite kratke sprehode ob Ljubljani do središča mesta, bližino gozdnate vzpetine Golovec, Mladinsko postajo Moste, kjer mladi izvajajo različne zanimive projekte, svežo zelenjavo in sadje s tržnice, ki sem jo imela pred nosom, kar veliko pomeni, druženja ob dobri kavici v baru Pri podkvi s pogledom na reko, slastno kosilo v Žmohtu in to, da imam na razdalji nekaj korakov pravzaprav vse in še več – pošto, banko, knjige, kulturo, naravo, šport, kulinariko in bližino vode.

Danes opazujem in občudujem, kako se Moste nadgrajujejo in postajajo še bolj urejena soseska, še bolj kulturna in umetniška ter vse bolj poseljena in obiskana. Obiskana predvsem (in zagotovo) v septembru, ko se v Mostah dogaja. Že tri leta se namreč en dan v septembru na ploščadi pred Španskimi borci odvije Moste open, ki ga organizirata Zavod EN-KNAP in Mladinska postaja Moste. Ta dogodek privabi radovedne prebivalce, željne druženja ob kulturnem, ekološkem, kulinaricnem, glasbenem, otroškem in mladinskem programu, ki traja ves dan. To je dan Moščanov in Moščank, ki na parkirišče privabi različna društva in lokalne skupine.

DONČIĆ I igrišči tu košark

Zvezdnik lige NBA Luka Dončić je septembra s trojko odprl prenovljeno igrišče v Savskem naselju. Tam je kot otrok nabiral prve košarkarske izkušnje in se učil trikov, ki jih morda še danes spretno uporablja na parketu. Njegova ekipa Dallas Mavericks

nosi temno modre drese, zato je modro obarvano tudi sveže urejeno igrišče LD 77, ki kar kliče po igri. Dončić upa, da bo privabilo še mnogo mlajših, ki bodo tam začeli svoje prve korake do uresničitve košarkarskih sanj. Prav takih, kot jih je imel sam.

**»KO SEM KOT OTROK IGRAL NA TEM IGRIŠČU, NI BIL LUČI, ZATO SMO IGRO PO NAVADI KONČALI OKOLI OSMIH ZVEČER. ZDAJ SE NA IGRIŠČU LAHKO IGRA KADARKOLI, KAR JE SUPER.«
LUKA DONČIĆ**

N DRAGIČ:

di za bodoče

arske ase

»BREZ IGRIŠČA V KOSEZAH VERJETNO NE BI BIL TU, KJER SEM DANES. ZATO SI ŽELIM, DA BI OTROKE IN MLADOSTNIKE PRIPELJALI NAZAJ NA ŠPORTNA IGRIŠČA, DA SE BODO TAKO KOT JAZ V ODRASLOSTI LAHKO SPOMINJALI DRUŽENJA IN IGRANJA S PRIJATELJI NA NJIH.«
GORAN DRAGIČ

Leta 2019 pa je košarkarski as Goran Dragič prenovil igrišče v Tivoliju. Nastalo je prvo pametno košarkarsko igrišče v Sloveniji, kjer se gibanje prepleta s poučnimi vsebinami. Največja posebnost so informacijske table z osnovnimi in naprednimi košarkarskimi vajami, ki jih je zasnoval prav Dragič. Vse to z namenom, da združi šport, izobraževanje in najpomembnejše – zabavo. Da okolju, ki mu je omogočilo napredek in sledenje svojim sanjam, zdaj nekaj vrne nazaj.

Zbrano in natančno

MIHA ŠTAMCAR

Že dobrih 40 let v neposredni bližini Koseškega bajerja deluje vadbišče za lokostrelstvo, ki ga upravlja in vodi Lokostrelski klub DLL Potens. Vadbišče iz leta v leto dobiva lepšo podobo, in kar je še pomembneje, na njem je vse več zaljubljenecv v lokostrelstvo. In to tako najmlajših kot najstarejših, saj starostne omejitve ni.

»Naš osnovni namen je spodbujati in koordinirati razvoj lokostrelstva predvsem pri mladih, skrbeti za strokovno podporo in tekmovalni šport ter uveljavljati in promovirati lokostrelstvo kot pomemben element kakovostnega življenjskega sloga vsakega posameznika. Zagotavljamo pogoje za trening in druženje, hkrati pa prenašamo tudi osnovna strokovna znanja lokostrelstva,« je delovanje Lokostrelskega kuba DLL Potens na kratko predstavila njegova predsednica Darja Rožmanec.

V klubu jeseni in spomladi izvajajo razne tečaje, poleti imajo za otroke organizirano počitniško varstvo. »Razen dobre volje in staršev, ki jih pri tem podpirajo in pripeljejo na vadbišče, začetniki ne potrebujejo ničesar drugega. Vso opremo – lok, puščice ter ščitnike za roke in prste – dobijo v klubu. Naše vadbišče je odprto ves čas, tudi pozimi. Že do novega leta pa načrtujemo možnost zimske vadbe tudi v pokriti dvorani v Stožicah,« je še pojasnila Rožmančeva, ki je bila dolga leta na Lokostrelski zvezi Slovenije pristojna za šolski program.

V Stožicah, za hipodromom, kjer bo, kot rečeno, kmalu možno z lokom streljati tudi pozimi, je vadbišče za zdaj namenjeno le slovenskim reprezentantom. Tudi Aljažu Brenku, ki je avgusta v Vroclavu postal svetovni kadetski prvak v sestavljenem loku. »Že od mladih nog me je pri tem športu nekaj privlačilo. Začel sem z navadnimi lesenimi loki, ki sem jih sam izdeloval, potem pa smo z družino po naključju prišli do tečajev, ki jih je vodila Darja Rožmanec. Po uspešno opravljenem tečaju me je lokostrelstvo dokončno zasvojilo. V tem športu pridobiš koncentracijo, zbranost, veliko lažje premaguješ strah pred določenimi zadevami. Meni veliko pomaga tudi v šoli, saj si pred testi pomagam z istimi metodami sproščanja kot pred tekmami,« je povedal sedemnajstletni dijak tretjega letnika Srednje šole za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo. Trenira tudi po dvakrat dnevno, na treningu pa izstreli med 150 in 200 puščic.

»Pri lokostrelstvu si sam s puščico, svojimi mislimi, v stiku z naravo, seveda pa srečuješ znanke, nove prijatelje. V njem človek najde stabilnost, umirjenost. Skratka, tukaj nam je lušno in prav vsakdo je dobrodošel,« vabi Darja Rožmanec vse, ki bi se v enem najlepših predelov Ljubljane radi preizkusili v tem zanimivem športu.

Za informacije o tečajih in drugih dejavnostih v lokostrelskem klubu DLL Potens pišite Darji Rožmanec na e-naslov: darja.rozmanec@gmail.com.

Kraljestvo črk v tiskarski delavnici

Marko Drpič je že v srednji šoli opazil, da ga zelo pritegne oblika črk. Z leti je svoj estetski čut poglobil z znanji kaligrafije, tipografije, kamnoseštva, umetnostne zgodovine, bibliotekarstva in strojništva. Na podlagi vsega tega je nastala delavnica tipoRenesansa, ki je predana tiskarski tradiciji in ohranjanju te spretnosti. Na Bregu 22 lahko z malo sreče ujamete mojstra pri delu ali pa si izberete katero od grafik, ki so natisnjene s staro tiskarsko opremo in črkami.

BERNARDA RUSJAN

Zgodba tiskarskega studia tipoRenesansa se je začela leta 2010 ob izteku projekta Ljubljana, svetovna prestolnica knjige. Takrat je MOL ustanovitelju dala v uporabo osrednji prostor na Križevniški ulici, ki je bil hkrati tiskarska in izobraževalna delavnica. Po petih letih je dobil še dodaten prostor, ki se dotika prvega in ima vhod na Bregu. Prvotni del lokala je postal produkcijska enota, kjer po naročilu nastajajo tiskovine različnih vrst: trenutno najbolj priljubljene poslovne vizitke, rokovniki, naslovnice knjig

in cedejev, pa tudi večji projekti zasnove embalaž. Novejši prostor pa je prevzel vlogo inovativnega izobraževalnega središča – učilnice tipoRenesansa z razstavno-prodajno galerijo.

Ravno izobraževanje je najpomembnejši del Drpičevega delovanja. Petindvajset let izkušenj s poučevanjem kaligrafije, tipografije in visokega tiska je prelil v izobraževalne programe za vse starostne skupine. »Sodelujemo z vrtci, osnovnimi šolami, srednjimi šolami in fakultetami različnih profilov – celo tistimi za tretje življenjsko obdobje.« Že tako raznolikemu naboru učencev pa so se pred kratkim pridružili še znanja željni pedagogi in predstavniki podobnih ustanov v tujini, ki jih je pritegnila njegova inovativnost.

Srce studia tipoRenesansa je obsežna kolekcija zbirateljskih primerkov, tematsko razdeljena na dva dela. V prvem najdemo tiskarske stroje iz časa od sredine 19. stoletja pa do druge polovice 20. »Nekateri so ročni, predvsem pa niso elektrificirani. Vsi delujejo, z nekaj dodatne pomoči pa jih lahko tudi popravim,« poudarja Marko Drpič. Med temi ročnimi prevladujejo naprave za poskusni odtis, ki so enostavne za uporabo. Z njimi lahko delajo že petošolci, ki ob koncu delavnice ustvarijo zelo profesionalne izdelke. Drugi del zbirke sestavljajo lesene, svinčene in plastične črke, ki niso zgolj za okras, ampak jih tiskar po potrebi

tudi uporabi pri svojem delu. Teh se je do danes nabralo že za šest ton. Pri tipoRenesansi pa so v okviru evropskega projekta APPLAUSE, ki je spodbujal koristno uporabo invazivnih in tujerodnih rastlin, začeli sami izdelovati lesene tiskarske črke iz tujerodnih drevesnih vrst. »Ta hip nas je na svetu le sedem, ki izdelujemo takšne črke – trije v Ameriki in štirje v Evropi,« s ponosom pove Marko Drpič.

Njegova tiskarska strast pa se ne ustavi pri ustvarjanju in poučevanju. Ena izmed njegovih največjih želja je vzpostaviti poseben knjižni center, ki bi se specializiral za razvoj malega založništva z najvišjimi estetskimi kriteriji. Rad bi tudi še bolj razširil svojo zbirko tiskarskih pripomočkov, zato nam zaupa, da je pri njem dobrodošel vsak, ki lahko karkoli prispeva vanjo, pogovor pa sklene z modro mislijo: »Že kosček opreme ali star zavržen papir lahko veliko pomeni, saj vsak delček postavimo v kontekst, da v studiu služi svojemu namenu.«

TIPORENENSANS

LPP 2, 3, 11, 19, 27 – postajališče Križanke

BICIKELJ – Breg 20

Izbiramo drevo leta 2021

V Ljubljani, mednarodno priznanem mestu dreves, že tretje leto zapored izbiramo drevo leta. Med 30 drevesi, ki so jih poleti predlagali meščanke in meščani, je strokovna komisija izbrala sedem finalistov, končno odločitev pa znova prepuščamo vam.

Odločate se lahko med naslednjimi izbranci: albicijo v parku med Celjsko in Ptujsko ulico, črnim topolom v parku na Jamovi cesti, hrastu na Bonifaciji – na otroškem igrišču med bloki, kavkaškem krilatem oreškarju nasproti bloka na Fabianijski 43–47, črnim topolom na Hribarjevem nabrežju, divjim kostanjem med stavbama Parmova 49 in 51 ter navadnim pajesenom na vogalu Resljeve in Čufarjeve ulice. Glasovanje bo potekalo na spletni strani **ljubljana.si** od 18. oktobra do 20. novembra 2021. Zmagovalno drevo bomo razglasili 28. novembra, na dan, posvečen ljudem, ki skrbijo za drevesa v mestih.

Drevo leta smo prvič izbirali v letu 2019. Takrat je laskavi naziv prejela mogočna platana, ki stoji na vogalu Streliške in Strossmayerjeve ulice in sodi med najstarejša drevesa v mestu. Lani pa je čast pripadla povešavi bukvi (na sliki), ki stoji na vrtu pred hišo na Vodnikovi cesti 93 in zanjo vzorno skrbijo lastniki zemljišča.

Vabimo vas, da glasujete za svoje drevo tudi letos!

Upokojenci, ne pozabite validirati svoje brezplačne vozovnice!

Upokojenci in upokojenke, imetniki Evropske kartice ugodnosti za invalide, vojni veterani in osebe, starejše od 65 let, ki niste v delovnem razmerju, se od 1. oktobra dalje lahko brezplačno vozite z mestnim avtobusom LPP. Kljub brezplačnemu prevozu je vozovnica veljavna le, če jo ob vsakem vstopu na avtobus validirate. Če vozovnica ni validirana, je neveljavna. Za dodatne informacije o brezplačnih vozovnicah pokličite na 01/58 22 582.

ČUDOVITOST SPOMINA V PRENOVLJENI CUKRARNI

Zidovi Cukrarne so bili priče številnim zgodbam, najpogosteje pa stavbo povezujemo s slovensko moderno in njenimi najvidnejšimi avtorji Ivanom Cankarjem, Josipom Murnom Aleksandrovim, Otonom Župančičem in Dragotinom Kettejem. Prav Kettejeva misel iz pisma Cankarju je bila navdih za naslov prve razstave v nekdanji tovarni sladkorja, danes pa sodobnem prostoru kulture, umetnosti in izobraževanja: »In smejal sem se tudi Tvoji lahkovernosti, ki tako rad verjameš čudovitosti iz ust mojih prijateljev, čudovitosti, ki postanejo čudovitosti le zaradi čudovitega spomina njihovega.« V razstavo vključeni umetniki in umetnice se vsak na svoj način ukvarjajo z vprašanji spomina kot kolektivne in individualne izkušnje, kot stvari občutenja in racionalizacije, kot dejstva in čustvenega impulza, kot zaznamka, zapisa, izbora, interpretacije, hranjenja in pisanja zgodb ter prepletanja preteklosti in sedanjosti.

Razstavo Čudovitost spomina si lahko v Cukrarni ogledate do 13. februarja 2022. Več informacij o programu Cukrarne najdete na spletni strani **cukrarna.art**.

PREPLET GIBA IN GLASU V ZVOKIH IZPOD KOŽE

V Kulturnem domu Španski borci na Zaloški cesti 61 bo pet izjemnih umetnic 23. oktobra premierno uprizorilo plesno-zvočno predstavo Zvoki izpod kože v produkciji Zavoda NEST. V predstavi bodo nanizale zgodbe o neulovljivih podobah življenja in minljivosti odnosov.

Več informacij o predstavi Zvoki izpod kože je na spletni strani **platformanest.com**.

Naj bo kvir!

V Mestni galeriji Ljubljana na Mestnem trgu 5 je do konca novembra na ogled skupinska LGBTIQ+ razstava Naj bo kvir! Na njej se s svojimi deli, ki obravnavajo problematiko spolov, predstavljajo družbeno kritične umetnice in umetniki, pri zasnovi razstave pa sta sodelovala tudi pesnik in pisatelj Brane Mozetič ter pisec, raziskovalec, kurator in kritik Domen Ograjšek. Tako obsežne in likovno raznolike LGBTIQ+ tematske razstave v našem prostoru verjetno še ni bilo, zato si njeni avtorji želijo, da bi sodobni likovni umetnosti dodala nov značaj in k ustvarjanju spodbudila tudi druge umetnike in razstavljavce.

Informacije o razstavi Naj bo kvir! so na spletni strani Mestne galerije Ljubljana **mgml.si**.

Kava s starši in strokovnjaki v Mali ulici

Starši majhnih otrok imajo veliko strahov, pomislekov, dvomov in vprašanj. Zanje v ambulantah velikokrat ni časa ali pa jim je preprosto nerodno vprašati. V sproščenem vzdušju, s skodelico kave in v družbi sebi enakih, pogovor lažje steče, zato v kavarni Male ulice na Mali ulici 5 vsako sredo ob 11. uri gostujejo strokovnjaki z različnih področij, od razvojne fizioterapije do pedopsihiatrije. 20. oktobra se lahko pogovarjate z dr. Boštjanom Čampo, psihoterapevtom za moške, 27. oktobra pa z Lino Klanšek, dr. med., specialistko pedopsihiatrije.

Več informacij o pogovorih Kava s strokovnjakom in urnik gostovanj je na spletni strani **malaulica.si**.

Masovna hipnoza na festivalu Indigo

Prenovljena Cukrarna na Poljanskem nasipu 40 bo ta mesec prizorišče šestega festivala Indigo, ki letos nosi pomenljiv naslov Masovna hipnoza. Razdiralna moč pandemije koronavirusa je poglobila probleme in nasprotja, s katerimi se sooča človeštvo. Svet, ki smo ga bili vajeni, se spreminja pred našimi očmi. Drvimo v masovno hipnozo otopelosti, ne da bi vedeli, kdo jo sproža ali celo orkestrira. Na predavanjih, pogovorih, glasbenih dogodkih in srečanjih bodo udeleženci poskušali poiskati odgovore na bremena vsakdana in raziskati vzročne povezave, ki so nas privedle v to stanje. Festival, ki se bo začel s predavanjem priznane arhitektke in umetnice Marjetice Potrč, bo gostil številne domače in tuje glasbenike, oblikovalce, umetnike in mislece, sklenil pa se bo s pogovorom našega filozofa Slavoj Žižka z grškim ekonomistom Janisom Varufakisom.

Vsi dogodki festivala Indigo se brezplačno, izjema je le pogovor Janis Varufakisa s Slavojem Žižkom. Program festivala in druge informacije so na spletni strani **indigo.ooo**.

Jesenske počitnice s srednjeveško kuharijo

Jesenske počitniške delavnice na Ljubljanskem gradu bodo letos v znamenju srednjeveške kuharije. Otroci bodo izvedeli, kaj vse so naši predniki jedli in pili, kakšne navade so imeli za mizo in katere jedi je oboževal cesar. Vsak dan bodo preizkusili nove recepte in kuhali različne jedi, morda pa s katero od njih navdušijo tudi samega cesarja.

Radovedne otroške glave so na Ljubljanskem gradu dobrodošle vsak dan od 27. do 29. oktobra med 10.30 in 13.30. Več informacij o počitniških delavnicah za učence prve triade osnovne šole najdete na spletni strani **ljubljangrad.si**.

Nina Nano: čas otroštva in svet odraslosti

Še preden ženske začnemo same izbirati svoje obleke, oblačimo svoje punčke, mnoge od njih z nerealno idealiziranimi odraslimi telesi. Kako nas ti ideali zaznamujejo v otroštvu, kakšne ženske si kot deklince želimo postati in kakšne spomine nosijo s seboj naša oblačila, je tema razstave Nina Nano, ki je na ogled v atriju Mestne hiše. Na njej nam umetnica Mojca Marija Pungerčar predstavlja 70 pomanjšanih verzij oblačil, ki jih je vrsto let šivala zase. Skoznje se nam razkrije svojevrstna pomanjšana interpretacija avtoričnega osebnega sloga, z združitvijo odraslega in otroškega sveta pa nas tudi opozarja, da podoba sebe, kot jo želimo ustvariti, ni nič bolj realna, kot so realne naše otroške predstave o odraslosti.

25. seja Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Svetnice in svetniki so postavili več vprašanj in pobud, predstavljeno je bilo poročilo o izvrševanju proračuna MOL za leto 2021 do 30. 6. 2021. Sprejeli so tudi sklepe o lokacijski preveritvi nekaterih odlokov o občinskem podrobnem prostorskem načrtu ter predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o organizaciji in delovnem področju Mestne uprave MOL.

MANCA MIRNIK

Odbor za digitalizacijo

Direktorica Mestnega sveta MOL Urša Otničar je odgovorila na pobudo svetnice **mag. Katje Damij** (Svetniški klub samostojnih svetnikov) za ustanovitev odbora Mestnega sveta za digitalizacijo. V MOL se močno zavedajo vse večjega pomena digitalizacije in njenega vpliva na družbo ter se trudijo zmanjšati digitalno ločnico med občani, zato so že leta 2018 ustanovili delovno skupino za digitalizacijo, ki se posveča tej temi tako s tehnološkega kakor tudi z organizacijskega in procesnega vidika. Gre za strateško usmeritev, zato je treba za njeno uspešno implementacijo poleg tehnologije zagotoviti tudi primerno organizacijsko strukturo in kadre z ustreznimi novimi znanji. MOL se je zato prijavila na razpisa Ministrstva za javno upravo za demonstracijske projekte na področju pametnih mest in skupnosti ter v proračunih za naslednji dve leti predvidela dodatna sredstva za področje digitalizacije. Samostojen odbor za digitalizacijo v MOL pa v veljavnem odloku o stalnih komisijah in stalnih odborih ni predviden, saj v Mestnem svetu menijo, da mora digitalizacija prevevati vsa področja delovanja »velike mestne družine«, zato je bistveno, da se obravnava v sklopu vseh delovnih področij MOL in ne zgolj posamičnega odbora.

Parkiranje na poti na grad

Na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet so odgovorili tudi na pobudo **samostojnega svetnika Liste kolesarjev in pešcev Janeza Starihe** glede parkiranja avtomobilov na poti na Ljubljanski grad. Zavedajo se problematike

parkiranja na Grajskem griču in iščejo dolgoročne rešitve prometne ureditve na tem območju. Parkiranje na pločniku dovolijo zgolj izjemoma, ko pričakujejo večje število obiskovalcev nekega dogodka. Uvedbe brezplačnega parkiranja ob vznožju ne načrtujejo, saj bi po njihovem mnenju s tem obiskovalce še dodatno spodbudili k temu, da v mesto pridejo z avtomobilom, česar pa si ne želijo. Tudi v prihodnje bodo obiskovalce gradu, drugih javnih zavodov s področja kulture in obiskovalce dogodkov v Ljubljani pozivali k trajnostno naravnanim potovalnim navadam, kar posebej poudarjajo tudi v evropskem tednu mobilnosti septembra, v katerem že 20. leto zapored spodbujajo trajnostno mobilnost in pripravljajo številne dogodke, ki promovirajo trajnostne ukrepe.

Pisna pobuda za ozelenitev Dunajske ceste

Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so odgovorili na pobudo mestnega svetnika **Milana Jakopoviča (Levica)** o ozelenjevanju Dunajske ceste. In sicer, da v MOL že od leta 2007 načrtno ozelenjujejo tudi območja cest v sklopu njihove obnove ali gradnje, a da je pri načrtovanju zasaditev treba upoštevati več dejavnikov, na primer komunalne vode, rastne pogoje rastlin, primernost posamezne vrste zeleńja za izbrano okolje, preglednost in prometne razmere ter drugo, zato sajenje dreves ni primerno prav po celotni dolžini vsake ceste. Tako so ob Tržaški cesti lahko zasadili 260 dreves zaradi že obstoječega zelenega pasu ob cestišču, na Dunajski cesti pa po njihovi navedbi obstoječa pozidava ne omogoča širjenja ceste, zato tudi ni prostora za ureditev zelenic ali posaditev velikega števila novih dreves. Kljub temu so jih tam, kjer je bilo to mogoče, že zasadili, načrtujejo pa še zasaditev okoli 55 novih dreves na že obstoječih zelenih površinah ob cesti. Sicer pa v Ljubljani vsako leto zasadijo med 300 in 600 novih dreves, dodatno še ob prenovah ulic, cest in javnega prevoza.

Parkomati v Murglah

Na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet so odgovorili tudi na vprašanje **Mojce Škriňjar (SDS)** v zvezi z namestitvijo parkomatov v Murglah. Julija letos so na 13 območjih po Ljubljani začeli izvajati dela za vgradnjo 70

novih parkomatov, med drugim tudi v Murglah, kjer so obravnavali celotno območje med Malim grabnom, Barjansko cesto, Cesto v Mestni log in Koprsko ulico. Lokacije postavitve parkomatov so določili tako, da je od parkirnega mesta do najbližjega parkomata največ 200 metrov. Temelje za parkomate na tem območju so postavili na 16 lokacijah, ker so mnenja prebivalcev posameznih ulic različna, pa so imeli avgusta tudi srečanje na terenu, na katerem so se dogovorili, da jim stanovalci do konca leta sporočijo končno odločitev o aktivaciji parkomatov na območju Murgel. Poleg spodbujanja trajne mobilnosti je njihov namen tudi zmanjšati število dnevnih migracij z daljšim časom parkiranja in tako omogočiti več prostih parkirnih mest za stanovalce posameznih območij, so še sporočili z navedenega oddelka.

Zapisniki in magnetogramski zapisi seje Mestnega sveta MOL so objavljeni na strani Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

Torta Stolp

Razgledni stolp Ljubljanskega gradu je s 400 metri nadmorske višine najvišja točka v prestolnici, s katere se odpira čudovit razgled do roba Ljubljanske kotline in naprej na Julijske Alpe. Občutek, da lebdite na oblaku nad mestom, so poustvarili slaščičarski mojstri v slastni tortici Stolp iz rahlega biskvita, cimetove kreme, sezonskih jabolk iz ljubljanskih sadovnjakov in nekaj kapljic zaščitene dolenskega sadjevca. Navdihnil jo je spomin na leto 1905, ko je mesto Ljubljana odkupilo Ljubljanski grad od takratne države Avstro-Ogrske.

S torto Stolp se lahko posladkate v Grajski vinoteki in hramu, slaščičarnah Lolita v Narodni galeriji, na Cankarjevem nabrežju in Eipprovi ulici, v Gostilnici in kavarnici Kaval ter v kavarni Vrt Lily Novy na začetku tivolske promenade.

Sestavine za krhko testo

- 2 jajci
- 125 g sladkorja
- 2 žlici kakava
- 450 g moka
- 250 g masla

Sestavine za jabolčni kuli

- 200 g jabolčne čežane
- 2 lista želatine

Sestavine za kremo

- 50 g mleka
- 20 g rumenjakov
- 10 g sladkorja
- 60 g bele čokolade
- 200 g smetane
- cimetova palčka
- nekaj žličk dolenskega sadjevca
- 2 lista želatine

Maslo in sladkor penasto umešamo in dodamo jajca. Nežno primešamo presejano moko in kakav. Pekač obložimo s papirjem za peko. Zmes nato na centimeter debelo razmažemo po pekaču. Testo pečemo 12–15 minut pri 180 °C. Želatino namočimo v vodo, nato pa jo raztopimo v jabolčnem pireju. Za kremo zavremo mleko s sladkorjem in cimetovo palčko. Nato mleko odstavimo in vmešamo rumenjake. Zmesi dodamo stopljeno čokolado, sadjevec in predhodno namočeno želatino. Ohlajeni kremi dodamo stepeno smetano. Kremo do polovice nadevamo v silikonske porcijske modelčke, nanjo damo zamrznjen pire in nato spet do vrha napolnimo s kremo. Pokrijemo jih s kakavovim biskvitom. Sladico čez noč pustimo na hladnem. Pred serviranjem torto okrasimo s čokoladno dekoracijo, ki jo napolnimo s čokoladnim ganachem.

Recept so pripravili slaščičarski mojstri Kaval Groupa.

IZREDNO
IZREDNO
IZREDNO

IZREDNO
IZREDNO
IZREDNO

IZREDNO
IZREDNO
IZREDNO
IZREDNO

MLADINSKO
2021/22
IZREDNA
SEZONA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO
Mestna občina
Ljubljana